

Oporezivanje dohotka

Nikić, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:156745>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

LUKA NIKIĆ

OPOREZIVANJE DOHOTKA

Diplomski rad

Pula, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

LUKA NIKIĆ

OPOREZIVANJE DOHOTKA

Diplomski rad

JMBAG:0303065072, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Porezno računovodstvo

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

Pula, svibanj 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Luka Nikić, kandidat za magistra Poslovne ekonomije, smjer Financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da ni jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Luka Nikić

U Puli, 26. svibnja 2023. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Luka Nikić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom OPOREZIVANJE DOHOTKA koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli 26. svibnja 2023. godine

Potpis

Luka Nikić

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Porez na dohodak	2
2.1. Povijesni razvoj	4
2.1.1. Sklapanje ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja od 1991. godine pa sve do danas	11
2.2. Vrste poreznih oblika na dohodak	14
2.3. Prednosti i nedostaci poreza na dohodak	15
2.4. Pojam dohotka	16
2.5. Utvrđivanje dohotka	16
2.6. Izvori dohotka	18
2.7. Karakteristike poreza na dohodak	19
2.8. Obveze od strane poreznog obveznika	20
3. Izvori dohotka	23
3.1. Oporezivanje dohotka od samostalne djelatnosti	23
3.1.1. Primitci i izdatci od samostalne djelatnosti	26
3.2. Oporezivanje drugog dohotka	32
3.3. Oporezivanje dohotka od kapitala	34
3.4. Oporezivanje dohotka od imovine i imovinskih prava	38
4. Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada	41
4.1. Primitci od nesamostalnog rada	42
4.2. Primitci koji se ne smatraju primitcima od nesamostalnog rada	44
4.3. Mirovine umirovljenika	46
4.3.1 Porez na mirovine	50
4.3.2. Prerez porezu na dohodak umirovljenika	51
4.4. Porezna kartica	55
5. Računovodstveno praćenje obračuna dohotka i poreza na dohodak u poslovnom subjektu	62

6. Primjer obračuna poreza na dohodak od samostalne djelatnosti.....	66
7. Zaključak	79
8. Literatura	80
9. Popis tablica	83
10. Sažetak	84
11. Summary	85

1. Uvod

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada je oporezivanje dohotka te se objašnjava teoretski okvir poreza na dohodak. U diplomskom radu objašnjava se izvor dohotka koji se oporezuje i vrste poreznih oblika koje se koriste u Republici Hrvatskoj. Tijekom povijesnog razvoja poreznog sustava Republike Hrvatske ima brojne promjene i izmjene u Zakonu o porezu na dohodak (NN, 109/93., 95/94., 106/96., 164/98., 33/00., 147/02 itd.).

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kod pisanja diplomskog rada korišteni su izvori iz raznih knjiga, časopisa i internetskih stranica. Većina podataka prikupljena je sa mrežnih stranica regulatornih tijela.

1.3. Struktura rada

U ovom radu obrađuje se oporezivanje dohotka u Republici Hrvatskoj i izvori dohotka koji se danas oporezuju. Rad započinje definiranjem poreza na dohodak. Porez na dohodak plaća porezni obveznik i dužan ga je prijaviti Poreznoj upravi, odnosno upravi na području gdje ima prebivalište. Porez na dohodak obračunava se na godišnjoj razini, a može i kraće od jedne kalendarske godine. Nadalje, u radu se objašnjava povijesni razvoj poreza na dohodak, a prva pojava ovakve vrste poreza na dohodak zabilježena je 1798. godine u Engleskoj. Na području Republike Hrvatske porez na dohodak prvi put se uvodi krajem 1990. godine kada je uveden ratni porez na neto plaće i druge osobne dohotke. Godine 1994. uvodi se sintetički porez na dohodak i Republika Hrvatska prihvaća međunarodni trend u poreznim reformama. Poslije povijesnog razvoja ukratko se objašnjavaju vrste poreznih oblika poreza na dohodak, a to su sljedeći oblici: engleski, romanski i germanski oblik poreza na dohodak koji primjenjuje i Republika Hrvatska. U radu se navode prednosti i nedostaci poreza na dohodak, objašnjava se pojam dohotka, utvrđivanje dohotka i njegovi izvori oporezivanja: dohodak od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugi dohodak. Na kraju rada navodi se primjer obračuna poreza na dohodak od samostalne djelatnosti te zaključak.

2. Porez na dohodak

Prema Zakonu o porezu na dohodak iz 1993. godine (NN 109/93) porez na dohodak je aktivan od 1994. godine kada je donesen samostalni zakon primjene poreza na dohodak. Danas je uređen Zakonom o porezu na dohodak (NN 115/16,106/18, 121/19, 32/20, 138/20) i Pravilnikom o porezu na dohodak (NN 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20 i 1/21) koji su do danas imali nekoliko izmjena. Isti moraju biti usklađeni sa smjernicama EU, a njihova raspodjela uređena je Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne ili regionalne samouprave (NN 127/17 i 138/20). „Porez na dohodak definira se kao izravni porez, tj. kao porez koji se nameće izravno na dohodak osobe ili domaćinstva koji bi trebali snositi porezni teret.“¹

Ovakvu vrstu poreza svrstavamo u izravni oblik poreza i on se nameće na dohodak pojedinca prema progresivnim stopama. Karakteriziraju ga porezne stope, osobni odbitci i ostali odbitci. Porez na dohodak smatra se pravednijim porezom u odnosu na porez na dodanu vrijednost, trošarine i ostale poreze, a porezni sustav čini pravednijim. U slučaju kod obveznika koji imaju manji dohodak primjenjivat će se manja stopa, dok će se kod obveznika s višim dohotkom primjenjivat veća stopa poreza. „Prema zakonu Republike Hrvatske porez na dohodak koji je na snazi od 1.1.2021. godine plaća:

1. Porezni obveznik koji je fizička osoba koja ostvaruje dohodak.
2. U slučaju više fizičkih osoba koje zajednički ostvaruju dohodak tada svaki porezni obveznik ima svoj udio u zajedničkom dohotku koji plaća.
3. Poreznim obveznikom smatra se i osoba/nasljednik koji je obveznik za dohodak naslijeđenih izvora dohotka ostavitelja. Nasljednik plaća predujam poreza na dohodak po istom izvoru dohotka koji se određivao ostavitelju.“²

Porez na dohodak obračunava se na godišnjoj razini, a može i kraće od jedne kalendarske godine u sljedeća dva slučaja koja mogu nastupiti, a to su:

¹ Porez na dohodak, dostupno na <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dohodak.htm> (pristupljeno 2.3.2022.)

² Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 2.3.2022.)

1. Situacija kada porezni obveznik, odnosno rezident postane tijekom godine nerezident ili obratno; u tom slučaju porezno razdoblje obuhvaća razdoblje u kojem je fizička osoba bila rezident ili nerezident.
2. Smrt ili rođenje poreznog obveznika.

Porez na dohodak u poreznom sustavu zauzima središnju poziciju i zahvaljujući tom položaju pruža mu se velika financijska izdašnost i široke mogućnosti da se koristi kao pogodan instrument za ostvarivanje nekih nefiskalnih ciljeva oporezivanja. S druge strane, imamo negativan pogled na ovu vrstu poreza koji se odnose na brojne probleme njegovog utvrđivanja, skupoću provođenja te činjenicu da se prilikom provođenja zalazi u intimu obveznika poreza. U postupku obračuna poreza na dohodak uzimaju se razne olakšice i oslobođenja koja u velikoj mjeri otežavaju postupak provođenja oporezivanja dohotka, a s druge strane postavlja se pitanje je li porezni teret ravnomjerno raspoređen. Što se tiče pravednosti u oporezivanju, javlja se problem kod utvrđivanja porezne tarife, odnosno problem utvrđivanja minimalne i maksimalne porezne stope, broj poreznih razreda i utvrđivanje porezne osnovice.³

U današnje vrijeme prikupljanjem poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj nastoje se postići četiri važna cilja. Prvo su na redu financijski ciljevi koji se orijentiraju na prikupljanje sredstava kojima se pokrivaju javni rashodi. Prilikom primjene ovakve vrste poreza može se u velikoj mjeri prikupljati ili crpiti porez, odnosno porezna sposobnost poreznih obveznika koja se u današnje vrijeme postiže korištenjem progresivne tarife. Potrebno je utvrditi sposobnost poreznih obveznika, odnosno izdvajanje sredstava koja se koriste za potrošnju ili stvaranje imovine. Zatim slijede socijalno-politički ciljevi koji se odnose na oporezivanje obveznika gdje je vrlo važna njegova financijska sposobnost ili snaga. Redistribucijski ciljevi odnose se na preraspodjelu dohotka te je važno naglasiti da je danas teško naći porez koji se može uspješno koristiti, odnosno može djelotvorno utjecati na redistribuciju neto dohotka. Konjunktorno-politički ciljevi koji se postižu primjenom aktivne i pasivne porezne politike i vrlo je važno da nisu narušeni ciljevi politike rasta.⁴

³ Jelčić N., Javne financije, informator; 1997., str. 183

⁴ Ibidem., str. 183.

2.1. Povijesni razvoj

Prva pojava poreza na dohodak zabilježena je 1798. godine u Engleskoj. Porez je uglavnom uveden za financiranje rata između Engleske i Francuske, a zvao se *Aid and Contribution Tax*. Od 1798. godine porez na dohodak u Engleskoj više puta bio je ukinut i ponovno uveden nakon primirja s Francuskom, smatrali su ga lošim porezom i koliko god bio pravedan tada su ga smatrali najnepopularnijim porezom engleskog poreznog sustava. Nakon prekida i ponovnih uvođenja dolazi do stalne uporabe poreza na dohodak. Način ubiranja poreza na dohodak odvija se oporezivanjem ukupnih prihoda koje su porezni obveznici ostvarili iz različitih izvora, npr. gospodarskih djelatnosti, poljoprivrede, slobodnih zanimanja, zakupa i najma, zarade i kapitala. Nakon što su Englezi zbog ratnih zbivanja sa svojim susjedima uveli porez na dohodak i ostale zemlje uvode porez na dohodak: Njemačka, Švicarska, SAD, Španjolska, Portugal i Austrija. Primjena ovog poreza u navedenim zemljama uglavnom je bila za financiranje rata i državnih rashoda koji su vezani za vojsku i vojnu opremu.⁵

Porez na dohodak jedan je od pravednijih poreza koji je uveden u poreznom sustavu, ali taj porez zadire u intimu građana i smatra se jednim od najneugodnijih poreza. Na samom početku njegovog uvođenja Francuska je bila jedna od zemalja koja je vrlo teško donijela odluku da će se taj porez primjenjivati u njihovom poreznom sustavu, ponajviše zbog narušavanja privatnosti njihovih građana i slobodnog trošenja svog dohodak onako kako su to oni zamislili. Ipak, zbog spomenutih ratnih zbivanja, kao što su i druge zemlje bile prisiljene, tako i Francuska zbog nedostatka financijskih sredstava, donosi odluku o uvođenju poreza na dohodak.⁶

Porez na dohodak u to doba bio je nepoznata pojava zbog čijeg je izučavanja bilo potrebno definirati sam dohodak. Od njegovog uvođenja pa do danas ne postoji ujednačena definicija dohotka, ali financijska teorija koristi dva koncepta kako bi nam pobliže objasnila porez na dohodak. Prvi koncept odnosi se na one izvore koji se trajno obnavljaju i pritječu periodično, a drugi koncept odnosi se na dohodak koji se promatra kao mogućnost raspolaganja ekonomskim dobrima ili ekonomskom

⁵ Jelčić, B: Javne financije, RRiFPlus, Zagreb, 2001., str.222.

⁶ Jelčić B., Bejaković P., Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatsko, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Svezak 39, Zagreb, dostupno na <https://www.ijf.hr/upload/files/file/knjige/bejakovic-jelcic.pdf> (pristupljeno 4.3.2022.)

snagom, neovisno o tome odakle pritječu pojedini dijelovi i važno je da su došli unutar točno određenog razdoblja oporezivanja te da se odredi namjena potrošnje.

Razvoj poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj podijeljen je u četiri razvojna razdoblja, a to su

1. prvo razdoblje od 1994. do 2000. godine
2. drugo razdoblje od 2001. do 2003. godine
3. treće razdoblje od 2004. do 2011. godine
4. četvrto razdoblje od 2011. godine do danas.⁷

U prvom razdoblju od 1994. do 2000. godine sam pojam poreza na dohodak nova je pojava u poreznom sustavu. Prvi put porez na dohodak na našem području uvodi se krajem 1990. godine kada je uveden ratni porez na neto plaće i druge osobne dohotke. Razlog uvođenja poreza bilo je izbjegavanje porezne obveze kroz brojna izuzeća i olakšice. U Republici Hrvatskoj prilikom donošenja Zakona o porezu na dohodak (NN 109/93) kreatori su inzistirali na neutralnosti poreza na dohodak koji se odnosi na fiskalnu ulogu. Godine 1994. uvodi se sintetički porez na dohodak i Republika Hrvatska prihvaća međunarodni trend u poreznim reformama. Novim zakonom nastoji se reducirati broj nestandardnih olakšica i oslobođenja. U prvom razdoblju porez na dohodak susreće brojne izmjene koje se odnose na stope i porezne razrede, uvodi se prirez i promjene visine osobnog odbitka. Važno je naglasiti da mali broj stopa, odnosno razreda poreza na dohodak povećava porezno opterećenje tijekom prijelaza iz jednoga u drugi razred, stoga je težak za obveznike, posebice u slučaju primjene dviju poreznih stopa. Saborski zastupnici prihvaćaju prijedlog od strane poreznih konzultanata o malom rasponu između najniže i najviše porezne stope koja iznosi deset postotnih poena do 1996. godine. Nakon 1996. godine razdoblje od 1997. do 1999. godine bilježi povećanje na 15 postotnih poena i dolazi do smanjenja ulazne stope s 25% na 20%. Dio neoporezivog dohotka za 1994. godinu određivao se prema visini faktora osobnih odbitaka, a osnovica na koju se faktor primjenjivao bila je najniža plaća na mjesečnoj, odnosno godišnjoj razini. Godine 1995. i 1996. osnovni osobni odbitak iznosio je 700 kuna mjesečno, a naredne dvije godine iznosi 800 kuna mjesečno, dok je 1999. godine najviši te iznosi

⁷ Šimović H., Razvoj poreza na dohodak u Hrvatskoj, Vol. 19 No. 01, 2012., (1-24), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/118799>, (pristupljeno 4.3.2022.)

1000 kuna mjesečno. Dolazi do izmjena u Zakonu o porezu na dohodak (NN 95/94., 106/96., 164/98., 33/00.) te se prisiljavaju najbogatiji porezni obveznici da plaćaju porez po stopi koja je bila namijenjena poreznim obveznicima koji su bili najsiromašniji. U narednim godina dolazi do novog zakona i otkrića poreznog sustava koji će popraviti situaciju u Republici Hrvatskoj.⁸

U drugom razdoblju od 2001. do 2003. godine donosi se novi Zakon o porezu na dohodak (NN 127/00) koji se donosi 2000. godine, a njegova službena primjena započinje 1.1.2001. godine. Donošenjem novog zakona dolazi do poreznog rasterećenja dohotka i sve se više naglašava načelo pravednosti i jednakosti poreznog sustava. Novo uređenje bilo je potrebno za izgradnju preglednijeg, modernijeg i usporedivog poreznog sustava i da taj porezni sustav bude usporediv poradi prilagodbe novim gospodarskim uvjetima u Republici Hrvatskoj, globalizacije europskih zemalja i ostalih zemalja u okruženju. Uvođenjem novog zakona razlika između starog i novog zakona vidljiva je u broju uređenih članaka. Stari zakon bio je reguliran u 114 članaka gdje je brisano 14 članaka i donose se 2 nova članka. Što se tiče novog zakona, uglavnom je prikazan u 55 članaka i prihvaćanjem Općeg poreznog zakona nema više potrebe za donošenjem postupovnih odredbi u Zakonu o porezu na dohodak (NN 127/00). Stopa od 15% koristila se za oporezivanje dohotka od imovine, odnosno najma, zakupnine, najma stanova i soba turistima. U poreznom sustavu radi preglednosti sustava neke stavke iz ostalih zakona preuzete su i uvrštene u Zakon o porezu na dohodak (NN 127/00) kao što je oslobođenje za hrvatske ratne invalide i članove njihovih obitelji, olakšice za područja posebne državne skrbi, oslobođenja i olakšice osobama koje obavljaju umjetničku i kulturnu djelatnost i poticaji za zapošljavanje. U odnosu na stari Zakon o porezu na dohodak (NN 109/93) u novom se preciznije kontroliraju odredbe koje se odnose na smanjenje porezne utaje. Početkom 2003. godine Republika Hrvatska imala je najveću poreznu stopu koja se odnosila na dohodak, a iznosila je 45% plus prirez porezu na dohodak. U to vrijeme uloga poreza u financijama bila je relativno skromna u odnosu na druge zemlje EU. Razdoblje od 2000. do 2003. godine bilježi nizak udio poreza na dohodak u prihodima Republike Hrvatske zbog niske zaposlenosti, malih plaća i stalnog rasta

⁸ Šimović H., EFZG working paper series, Vol. No. 01, 2012., (1-23), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/201685>, (pristupljeno 5.3.2022.)

neoporezivog dijela dohotka i poreznih olakšica. Prikazan je mali udio poreza na dohodak u BDP-u i ukupnim poreznim prihodima, čak kada je uključen prihod od kapitala i prihod od osiguranja u osnovicu poreza na dohodak. S druge strane, zemlje EU bilježe porez na dohodak kao najizdašniji porez sa stajališta fiskalne izdašnosti.⁹

Tablica 1. Prihod od poreza na dohodak i postotak udjela u BDP-u, javnim i poreznim prihodima za razdoblje od 2001. do 2003. godine.

Godina				
	2000.	2001.	2002.	2003.
Prihodi od poreza na dohodak u milijunima	7.486 kn	6.445 kn	7.227kn	7.198 kn
% udio u BDP-u	4,9%	3,9%	4,0%	3,6%
% udio u poreznim prihodima- bez socijalnih doprinosa	16,7%	14,2%	14,3%	13,4%
% udio u javnim prihodima	10,1%	8,5%	8,7%	8,1%
% udio u poreznim prihodima- sa socijalnim doprinosima	11,5%	9,6%	9,9%	9,3%

Izvor: Financijski klub, Povijest poreza na dohodak u Republici Hrvatskoj, dostupno na <https://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/> (5.3.2022.).

U Tablici 1. prikazan je prihod od poreza na dohodak te postotak udjela u BDP-u, javnim i poreznim prihodima za razdoblje od 2001. do 2003. godine. Vidljivo je da je prihod od poreza na dohodak u milijunima najveći 2000. godine kada je iznosio 7.486 kuna, a najmanji 2001. godine kada je iznosio 6.445 kuna. Postotni udio u BDP-u najveći je 2000. godine kada je iznosio 4,9%, najmanji 2003. godine kada je iznosio 3,6%. Postotni udio u poreznim prihodima bez socijalnih doprinosa najveći je 2000. godine kada je iznosio 16,7%, a najmanji 2003. godine kada je iznosio 13,4%. Postotni udio u javnim prihodima najveći je 2000. godine kada je iznosio 10,1%, a najmanji 2003. godine kada je iznosio 8,1%, dok je postotni udio u poreznim

⁹ Šimović H., EFZG working paper series, Vol. No. 01, 2012., (1-23), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/201685>, (pristupljeno 5.3.2022.)

prihodima sa socijalnim doprinosima najveći 2000. godine kada je iznosio 11,5%, a najmanji 2003.godine kada je iznosio svega 9,3%.

U razdoblju od 2004. do 2011. godine uvodi se treći Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04) koji je u primjeni od 1.1.2005. godine. Nije dolazilo do nekih bitnijih promjena već se nastojalo da se tim zakonom postigne jednostavniji, pregledniji i razumljiviji propis. Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 73/08) na primitke od samostalne djelatnosti plaća se porez na dohodak od kapitala i osiguranja koji je u primjeni od 1.1.2009. godine. U ovom razdoblju najvažnija promjena dogodila se 1.1.2010. godine kada je u Pravilniku o porezu na dohodak (NN 146/09) uveden OIB kojim se zamjenjuje do tada matični broj građana, matični broj i sistemski broj za stranice na svim propisanim obrascima. Dolazi do izmjene obrazaca IP¹⁰, ID-1¹¹ i potvrde o isplaćenim primitcima u plaćanju posebnog poreza u kojima se dodaje nova kolona za iskaz podataka o obračunatom i plaćenom posebnom porezu. Nema točnih informacija koliko se isplatilo uvođenje kriznog poreza jer uza sve milijune koje je država prikupila, dolazi do pada potrošnje koji uzrokuje ogromnu štetu gospodarstvu, raste nelikvidnost, a krizni porez neki smatraju odgovornim za porast nezaposlenosti. Iste godine dolazi do daljnjih promjena kao što je smanjenje stopa i broja vrsti poreza na dohodak, ukidaju se olakšice za premije osiguranja, zdravstvene usluge, stanovanja te poslodavci mogu uz pristanak svojih radnika neoporezivo uplaćivati doprinose ili premije za dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Poslodavci 2010. godine na godišnjoj razini mogu neoporezivo uplatiti iznose od 3.000,00 kuna po radniku. Dano je pravo neoporezive uplate za više proteklih mjeseci istog poreznog razdoblja. Stručnjaci su u svojim raspravama govorili da porez na dohodak u Republici Hrvatskoj nije dovoljno progresivan u smislu da nije pravedno nametnut bogatoj populaciji i nije se raspravljalo o uvođenju proporcionalnog poreza.¹²

U razdoblju od 2011. godine do danas porez na dohodak ima mali udio u ukupnim poreznim prihodima i proračunskim prihodima konsolidiranog državnog proračuna te se Republika Hrvatska svrstava, u odnosu na druge zemlje EU, kao jedna od

¹⁰ Obrazac IP sadrži podatke o plaći, mirovini, doprinosima, porezu i prirezu od nesamostalnog rada, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx (pristupljeno 9.3.2022.)

¹¹ Obrazac ID-1 – Izvješće o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu po odbitku i prirezu u godini, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/default.aspx (pristupljeno 9.3.2022.)

¹² Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04), dostupan na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 9.3.2022.)

najopterećenijih zemalja što se tiče poreza na dohodak. Od 1.1.2017. godine dohodak od nesamostalnog rada ima dva porezna razreda, a to su stope od 24% koja se primjenjuje za iznos do 17.500,00 kuna i stopa od 36% koja se primjenjuje na dohodak veći od 17.500,00 kuna. Stopa od 24% primjenjuje se za drugi dohodak, dohodak imovinskih prava, otuđenja nekretnina i imovinskih prava, kapitala po osnovi dodjele i opcijske kupnje vlastitih dionica. Mijenja se stopa od 40% koja se smanjuje na 36% za dohodak preuzimanja imovine i uporabe usluga od strane trgovačkih društava te drugi dohodak na osnovi povrata doprinosa iznad najviše godišnje osnovice. Isto tako, mijenja se stopa od 40% koja se smanjuje na 36% za drugi dohodak po osnovi razlike vrijednosti imovine i sredstava kojima je stečena, a obračunati porez dodatno se uvećava za 50%. Stopa koja se nije mijenjala, a iznosi 12% primjenjuje se na dohodak od osiguranja, najamnine i zakupnine te za dohodak od kapitala po osnovi kamata, kapitalnih dobitaka, dividendi i udjela u dobiti poreznih stopa. Od 1.1.2018. godine dolazi do izmjena Zakona poreza na dohodak (NN 55/07) pa tako poreznu olakšicu koja se odnosi na uzdržavane članove obitelji obveznici mogu ostvariti i za uzdržavanu djecu i djecu nakon završenog redovnog školovanja do njihovog prvog zaposlenja, bračnog para, roditelje i dijete poreznog obveznika nakon prvog zaposlenja. Poslodavci koji žele zaposliti sezonske radnike mogu im plaćati trošak smještaja i to bez plaćanja poreza, nadalje neoporezivim davanjem zaposlenika smatraju se sva bezalkoholna pića tijekom radnog vremena. Poslodavac može dati zaposleniku poklon u vrijednosti od 600 kuna godišnje čija se vrijednost povećala za 200 kuna. Zaposlenici mogu zadužiti kredite od svojih poslodavaca s kamatom iznad 3% te poslodavci nisu obavezni obračunati naknadu u naravi zaposlenika kada stopa padne ispod 3% u situaciji promjene parametara od utjecaja regulacije. Zaposlenici koji rade u inozemstvu i stječu dohodak više ne moraju podnositi prijavu u Hrvatski registar poreznih obveznika ako podnesu zahtjev za oslobađanje od plaćanja mjesečne akontacije. Kod mirovina isto vrijedi da ne moraju podnositi godišnje obrasce porezne prijave.¹³

¹³ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupan na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 9.3.2022.)

Tablica 2. Izmjene i dopune u Zakonu o porez na dohodak (NN 106/18) u 2021. godini

Izmjene i dopune u Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18) 1.1.2021. godine		
Vrsta dohotka	Stara stopa	Nova stopa
Dohodak od nesamostalnog rada (plaća na mjesečnoj razini)	24% do 30.000,00 kn 36% iznad 30.000,00 kn	20% do 30.000,00 kn 30% iznad 30.000,00 kn
Drugi dohodak	24%	20%
Dohodak od najma	12%	10%
Dohodak od imovinskih prava	24%	20%
Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava	24%	20%
Dohodak od kapitala po osnovi kama-ta	12%	10%
Dohodak od kapitala po osnovi izu-zimanja imovine i korištenja usluga	36%	30%
Dohodak od kapitala po osnovi kapi-talnih dobitaka	12%	10%
Dohodak od kapitala po osnovi dod-jele ili opsijske kupnje vlastitih dioni-ca	24%	20%
Dohodak od kapitala po osnovi divi-dendi i udjela u dobitku	12%	10%
Drugog dohotka po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena	54%	60%
Godišnji porez na dohodak	24% do 360.000,00 kn 36% iznad 360.000,00 kn	20% do 360.000,00 kn 30% iznad 360.000,00 kn

Izvor: KPMG Croatia d.o.o , Izmjene poreznih propisa na dobit, PDV-a i dohodaka, dostupno na <https://home.kpmg/hr/en/home/insights/2020/12/porezne-i-druge-novosti-od-1-sijecnja-2021-godine.html> (9.3.2022.)

U prethodnoj Tablici br. 2 prikazana je promjena poreznih stopa na dohodak. Od 1.1.2021. godine dolazi do smanjenja stopa na dohodak od nesamostalnog rada, a to su stope od 20% koja se primjenjuju na iznos do 30.000,00 kuna i stopa od 30% koja se primjenjuje na dohodak veći od 30.000,00 kuna. Na godišnjoj razini poreza na dohodak primjenjuje se stopa od 20% do 360.000,00 kuna i 30% iznad 360.000,00 kuna.¹⁴

2.1.1. Sklapanje ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja od 1991. godine pa sve do danas

„Rizik od dvostrukog oporezivanja nastaje kada dvije države imaju pravo oporezivati vaš dohodak, primjerice:

1. ako živite u jednoj državi članici, a radite u drugoj (dnevni migranti)
2. ako ste upućeni na kraći rad u inozemstvo
3. ako živite i tražite posao u inozemstvu, a prenijeli ste naknade za nezaposlenost iz matične države
4. ako ste otišli u mirovinu u jednoj državi, a primete mirovinu iz druge države.“¹⁵

U ovakvim situacijama na radnike se primjenjuju porezna pravila države u kojima imaju boravište i možda budu trebali platiti porez i u drugoj državi. Da primatelji dohotka ne budu oporezivani dva puta, danas postoje ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili, bolje pojašnjeno, ovi ugovori štite od dvostrukog oporezivanja. Dohodak koji porezni obveznik ostvari u državi u kojoj obavlja svoju djelatnost plaća porez na dohodak i oslobođen je poreza u državi u kojoj ima boravište. Radnik, odnosno porezni obveznik koji želi da bude oslobođen od dvostrukog oporezivanja mora dokazati svoje boravište i da je izvršio plaćanje poreza na dohodak. Porezni obveznik mora informacije o dokazima i potrebnu dokumentaciju dostaviti svojim nadležnim poreznim tijelima. Nadalje je prikazana Tablica 3. koja pokazuje pravilnu primjenu ugovora.

¹⁴ Hrvatska obrtnička komora, Promjene poreznih zakona u 2021. godini (NN138/20), dostupno na <https://www.hok.hr/novosti-iz-hok/promjene-poreznih-zakona-u-2021-godini>, (pristupljeno 14.3.2022.)

¹⁵ Europska unija, Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, dostupno na https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/double-taxation/index_hr.htm, (pristupljeno 11.3.2022.)

Tablica 3. Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koje je Republika Hrvatska sklopila i preuzela u primjenu u razdoblju od 1991. do 2020. godine

Država	Predmet ugovora	Datum primjene
Albanija	Dohodak i imovina	1.1.1998.
Armenija	Dohodak	1.1.2011.
Austrija	Dohodak i imovina	1.1.2002.
Azerbajdžan	Dohodak i imovina	1.1.2014.
Belgija	Dohodak i imovina	1.1.2005.
Bjelorusija	Dohodak i imovina	1.1.2005.
BiH	Dohodak i imovina	1.1.2006.
Bugarska	Dohodak i imovina	1.1.1999.
Crna Gora	Dohodak i imovina	3.6.2006.
Češka	Dohodak i imovina	1.1.2002. 1.1.2013.
Čile	Dohodak	1.1.2005.
Danska	Dohodak	1.1.2010.
Estonija	Dohodak	1.1.2005.
Finska	Dohodak i imovina	8.10.1991.
Francuska	Dohodak	1.1.2006.
Grčka	Dohodak i imovina	1.1.1999.
Gruzija	Dohodak i imovina	1.1.2014.
Indija	Dohodak	1.1.2016.
Indonezija	Dohodak	1.1.2013.
Iran	Dohodak i imovina	1.1.2009.
Irska	Dohodak i imovina	1.1.2004.
Otok	Dohodak	1.1.2012.
Italija	Dohodak	1.1.2010.
Izrael	Dohodak i imovina	1.1.2008.
Japan	Dohodak	1.1.2020.
Jordan	Dohodak	1.1.2007.
JAR	Dohodak	1.1.1998.
Kanada	Dohodak i imovina	1.1.2000.

Katar	Dohodak	1.1.2010.
Kazahstan	Dohodak	1.1.2020.
Kina	Dohodak	1.1.2002.
Koreja	Dohodak i imovina	1.1.2007.
Kosovo	Dohodak i imovina	1.1.2018.
Kuvajt	Dohodak i imovina	1.1.2014.
Latvija	Dohodak	1.1.2002.
Litva	Dohodak	1.1.2002.
Luksemburg	Dohodak i imovina	1.1.2017.
Mađarska	Dohodak i imovina	1.1.1999.
Makedonija	Dohodak i imovina	1.1.1997.
Malezija	Dohodak	1.1.2005.
Malta	Dohodak	1.1.2000.
Maroko	Dohodak	1.1.2013.
Mauricijus	Dohodak	1.1.2004.
Moldavija	Dohodak i imovina	1.1.2007.
Nizozemska	Dohodak i imovina	1.1.2002.
Njemačka	Dohodak i imovina	1.1.2007.
Norveška	Dohodak i imovina	8.10.1991.
Oman	Dohodak	1.1.2012.
Poljska	Dohodak i imovina	1.1.1997.
Portugal	Dohodak	1.1.2016.
Rumunjska	Dohodak i imovina	1.1.1997.
Rusija	Dohodak i imovina	1.1.1998.
San Marino	Dohodak	1.1.2006. 1.1.2015.
Sirija	Dohodak	1.1.2010.
Slovačka	Dohodak i imovina	1.1.1997.
Slovenija	Dohodak i imovina	1.1.2006.
Srbija	Dohodak i imovina	1.1.2005.
Španjolska	Dohodak i imovina	1.1.2007.
Švedska	Dohodak i imovina	8.10.1991.

Švicarska	Dohodak i imovina	1.1.2000.
Turkmenistan	Dohodak	1.1.2016.
Turska	Dohodak	1.1.2001.
Ujedinjeni Arapski Emirati	Dohodak	1.1.2019.
Ukrajina	Dohodak i imovina	1.1.2000.
Velika Britanija	Dohodak i imovina	1.1.2016.
Vijetnam	Dohodak	1.1.2020.

Izvor: Porezna uprava, Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/bi/Stranice/Dvostruko-oporezivanje.aspx> (12.3.2022.)

2.2. Vrste poreznih oblika na dohodak

„Porez na dohodak može se ubirati primjenom raznih modaliteta kojima se zahvaća dohodak, na osnovi čega je moguće razlikovati tri osnovna oblika ovog poreza i to:

1. Engleski (britanski) oblik poreza na dohodak, kod kojeg se dohodak fizičkih osoba najprije oporezuje primjenom proporcionalnog općeg poreza na dohodak (income tax) na pojedine dijelove dohotka, a dohodci koji prelaze neki definirani iznos, oporezuju se primjenom dodatnog progresivnog poreza. Ovdje se radi o primjeni dvaju različitih poreza čiji su elementi determinirani različito, tako da se oporezivanjem primjenom proporcionalnog općeg poreza daleko više u obzir uzimaju osobne karakteristike, odnosno okolnosti poreznog obveznika (pomoću iznosa koji su oslobođeni od poreza), negoli je to slučaj kod primjene prireza. Porez na dohodak ubire se od porezu podložnih prihoda, tzv. *cedula*, koje su podijeljeni na različite slučajeve, time da se za *cedule* i slučajeve primjenjuju posebne odredbe pri utvrđivanju oporezivog iznosa pojedinog prihoda.
2. Romanski tip poreza na dohodak još se uvijek oslanja na cedule kao sastavni dio postupka oporezivanja dohotka, budući da se određene vrste prihoda (kao npr. oni od nekretnina odnosno zemlje, kapitala ili od obavljanja nekog zanimanja) oporezuju cedularnim (analitičkim) porezima – stoga su poznati pod nazivom porezi na određene vrste prihoda. Ovi su cedularni porezi dijelom proporcionalni, a dijelom progresivni i pri oporezivanju njihovom primjenom ne uzimaju se u obzir nikakve posebne okolnosti povezane uz osobu poreznog

obveznika. Drugi je korak pri oporezivanju dohotka primjena progresivnog dopunskog poreza, kod kojeg se za razliku od cedularnih poreza pri oporezivanju relevantnima za utvrđivanje ukupnog poreznog opterećenja uzimaju u obzir posebne okolnosti poreznog obveznika.“¹⁶

3. Germanski oblik ili tip poreza na dohodak naziva se još sintetički ili jedinstveni porez na dohodak. Prvi put se pojavljuje u poreznom sustavu Njemačke 1881. godine i smatra se da ovaj tip poreza najbolje odgovara slobodnom poduzetništvu i tržišnom gospodarstvu pa su ga mnoge zemlje, odnosno gospodarstva postavila u svoj fiskalni sustav. Republika Hrvatska je također korisnik ovog oblika poreza na dohodak. Primjenom ovog oblika poreza u gospodarstvima dolazi se do zaključka da je izdašan, pravedan i univerzalne naravi i odmjerava se od poreze snage poreznog obveznika ili domaćinstva. Ipak poteškoće koje su vezane za ovaj oblik poreza na dohodak puno su vidljivije nego kod engleskog i romanskog oblika.¹⁷

2.3. Prednosti i nedostaci poreza na dohodak

Porez na dohodak jedan je od pravednijih poreza u poreznom sustavu koji zauzima središnju poziciju. Ima nekoliko prednosti kao što je izdašnost, opća porezna obveza koju fizičke osobe, odnosno porezni obveznici plaćaju, ali svaki porezni obveznik ima različitu gospodarsku snagu pa se porezna obveza prilagođava prema njihovoj gospodarskoj snazi. Ako porezni obveznik ima manju gospodarsku snagu, primjenjuje se manja stopa, a ako ima veću gospodarsku snagu, primijenit će se veća stopa. Može biti pogodan za postizanje stabiliziranih učinaka, odnosno aktivnih i pasivnih instrumenata. Prilikom primjene progresivnih stopa pogodan je za korigiranje tržišne razdiobe dohotka. On je instrument socijalne politike ili bolje rečeno, kod njegovog razdvajanja uzimaju se u obzir subjektivne i objektivne činjenice.

Međutim, svaki porez koliko god bio pravedan, ima neke nedostatke kao što su težina određivanja porezne osnovice. Također, skup je jer zahtijeva veliku aktivnost i poreznu administraciju. Zbog velike porezne administracije dolazi do povećanja troškova i manje neto dobiti poreznog efekta. U slučaju porezne administracije ističu se troškovi osposobljavanja, opremanja i plaćanja, zadire se u privatnost poreznih

¹⁶ Jelčić N., op.cit., str. 160.

¹⁷ Loc. cit.

obveznika što nije ugodno. Porez na dohodak je znatno složen porezni oblik koji zahtijeva dosta vremena za svoju obradu.¹⁸

2.4. Pojam dohotka

Danas je teško u potpunosti odrediti pojam dohotka. Može se objasniti kao novčani iznos koji zaposlenik ostvari od rada odnosno dohodak od zaposlenja, dobit od poslovanja, dohodak od najma, kamate i ostalo. Možemo zaključiti da je pojam dohodak preširok kako bi se točno odredio jer dohodak može obuhvatiti i kapitalne stavke. S druge strane, definicija dohotka je preuska zbog toga što ne uključuje nenovčane dohotke ili pripisani dohodak. Nadalje, pojam dohotka je preširok za potrebe oporezivanja zbog toga što podrazumijeva bruto dohodak ili bruto primitke od trgovine te se trebaju odbiti troškovi da bi se ostvario neto oporeziv dohodak ili dobiti. Zbog dohotka dolazi do rasprava o tome je li neki primitak dohodak ili kapital, odnosno može se odrediti temeljem konkretne okolnosti. Prilikom oporezivanja dohotka nije propisana definicija, odnosno nema točne definicije dohotka nego se samo taksativno nabroja što je dohodak i na temelju tog nabrojanja izrađene su odredbe, odnosno sve što je važno za oporezivanje dohotka. Jedina razlika dohotka i kapitalnih dobitaka je u tome što se ponekad razlikuje od kapitalnih dobitaka po tome što se naziva običnim dohotkom.¹⁹

„Prema Zakonu o porezu na dohodak članak 12. (NN 106/18 i NN 121/19), dohodak je razlika između primitaka i izdataka nastalih u jednoj kalendarskoj godini kao poreznom razdoblju. Dohotkom se smatraju primitci koje ostvari porezni obveznik na tržištu rada, robe, usluga i kapitala te davanjem na korištenje imovine i imovinskih prava, kao i primitci od osiguranja. Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja, dohodak od poljoprivrede i šumarstva.“²⁰

2.5. Utvrđivanje dohotka

Kod utvrđivanja dohotka obrtničke djelatnosti koje djeluju samostalno vode jednostavno knjigovodstvo prema načelu blagajne i unose podatke poslovnih primitaka i izdataka u samo jednu knjigu primitaka i izdataka. Primitkom se smatraju

¹⁸ Ibidem., str. 159.

¹⁹ <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/D/Dohodak>, (pristupljeno 14.3.2022.)

²⁰ Zakon o porezu na dohodak članak 12. (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 14.3.2022.)

sva dobra u novcu, stvarima, materijalnim pravima, usluge i drugo koje porezni obveznik ostvari u određenom poreznom razdoblju, a pod izdatke se ubrajaju svi odljevi dobara s novčanom vrijednošću ili osiguranja primitaka. Prilikom primjene načela blagajne uzima se u obzir da su primitci i izdatci stvarno plaćeni te porezni obveznik može njima slobodno raspolagati. Primitci i izdatci pripisuju se osobi od gospodarske djelatnosti bez obzira tko ih je obavio. U situaciji kada osoba koja je ostvarivala primitke prestaje sa radom, primitci se pripisuju osobi, odnosno pravnom sljedniku povećava se gospodarska snaga. Može se dogoditi da primitci i izdatci nisu izvršeni u novcu nego u dobrima pa ih moramo evidentirati kao primitke i izdatke u naravi te je potrebno da se prilikom evidencije utvrdi njihova tržišna vrijednost. Pod tržišnom vrijednosti misli se na onu vrijednost koja bi se ostvarila pri prodaji ili kupnji u uobičajenom poslovnom prometu. Prilikom zadovoljenja prethodnih propisanih uvjeta porezni obveznici imaju mogućnost izvršavati plaćanje poreza na dohodak paušalno, a s druge strane porezni obveznici koji vode poslovne knjige prilikom utvrđivanja dohotka vode ga kao razliku između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka u poreznom razdoblju. U situaciji kada osoba koja je ostvarivala primitke prestaje s radom, primitci se pripisuju osobi, odnosno pravnom sljedniku kojemu se povećava gospodarska snaga.²¹

Jednostavno rečeno, dohodak je razlika između primitaka i izdataka u određenom poreznom razdoblju te se utvrđuje kao godišnji ili konačni dohodak. Kada govorimo o godišnjem dohotku, tada se smatra da je to dohodak koji ima izvor u primitcima od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugim primitcima koji se ne smatraju konačnim. Kako bismo dobili godišnji dohodak, potrebno je provesti godišnji obračun i utvrditi godišnji porez na dohodak koji se obračunava na temelju godišnje porezne prijave. Moguća je situacija kada imamo poseban postupak utvrđivanja poreza na dohodak i to:

1. U situaciji kada prema službenoj dužnosti porez obračunava porezna uprava te se koristi raspoloživim podacima.
2. Prilikom obavljanja samostalne djelatnosti porezi obveznici podnose godišnju poreznu prijavu.

²¹ Hrvatska obrtnička komora, Godišnja porezna prijava obrtnika, dostupno na <https://www.hok.hr/novosti-iz-hok/promjene-poreznih-zakona-u-2021-godini>, (pristupljeno 14.3.2022.)

3. Kada porezna uprava ne raspolaže potrebnim podacima, tada građani dostavljaju te podatke po potrebi kako bi se ostvarilo pravo na propisane olakšice uračunatog inozemnog dohotka i drugo, te ih porezna uprava uzima u posebnom postupku.²²

Nadalje, konačni dohodak je dohodak koji ima izvor u primitcima od imovine i imovinskih prava, kapitala i osiguranja i svega ostalog što se smatra dohotkom. Kod konačnog dohotka imamo situaciju da se ne može umanjiti za osobni odbitak, ne sudjeluje u godišnjem obračunu i ne uključuje se u poreznu prijavu. Također, postoji situacija da obveznik ne može ostvariti povrat i da se utvrdi razlika za uplatu po godišnjem obračunu kada imamo situaciju prelaska iz razreda s manjom poreznom stopom u razred s višom stopom. Porezni obveznik može zatražiti da umjesto konačnog dohotka utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti i tada može zatražiti da plaća porez na dobit umjesto porez na dohodak. Isto tako, porezni obveznik može umjesto plaćanja predujmova poreza na dohodak temeljem samostalne djelatnosti i utvrđivanja godišnjeg dohotka, plaćati konačan porez u poreznom razdoblju u obliku paušalnog poreza.²³

2.6. Izvori dohotka

Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) Republike Hrvatske izvori dohotka su primitci koji se mogu ostvariti od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugih primitaka. Dohodak se oporezuje prema sljedećim izvorima, a to su:²⁴

1. dohodak od nesamostalnog rada
2. dohodak od samostalne djelatnosti
3. dohodak od imovine i imovinskih prava
4. dohodak od kapitala
5. drugi dohodak.

²² Porezna uprava, Postupak utvrđivanja dohotka, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/poseban_postupak_god_doh.aspx (pristupljeno 16.3.2022.)

²³ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 16.3.2022.)

²⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 16.3.2022.)

Prilikom oporezivanja dohotka u primjeni je načelo svjetskog dohotka i načelo tuzemnog dohotka. Utvrđivanje i plaćanje poreza na dohodak provodi se za kalendarsku godinu ili porezno razdoblje jedino ako zakonom nije drukčije određeno, na primjer ako rezident iste kalendarske godine postane nerezident ili obratno, te rođenjem ili smrću poreznog obveznika. Prilikom obračuna poreza na dohodak razdoblje može biti kraće i uvijek se računa u korist poreznog obveznika na pune mjesece.

2.7. Karakteristike poreza na dohodak

Prilikom primjene ove vrste poreza možemo zaključiti da je to najsloženiji oblik poreza i od strane države treba imati dobro organizirane i spremne porezne uprave za ubiranje poreza. Druga strana, odnosno porezni obveznik mora biti spreman na dobru suradnju i mora voditi dobro organiziran sustav evidencije podataka potrebnih za utvrđivanje poreza na dohodak.

„Porez na dohodak definira se kao izravni porez, tj. kao porez koji se nameće izravno na dohodak osobe ili domaćinstva koje bi trebalo snositi porezni teret. Porez na dohodak je najtipičniji oblik izravnih poreza, dok je porez na promet najtipičniji neizravni porez.“²⁵

Osnovne karakteristike poreza na dohodak su:²⁶

1. predmet ili objekt oporezivanja
2. osnovica poreza na dohodak
3. oporeziva porezna osnovica
4. povod oporezivanju
5. porez na dohodak je direktni porez
6. subjekt oporezivanja.

Karakteristike suvremenog poreza na dohodak:²⁷

²⁵ Porez na dohodak, <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dohodak.htm>, (pristupljeno 2.3.2022.)

²⁶ Jelčić. B.: Porezi; Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011.god. str 119.

²⁷ Porezni sustav, dostupno na www.pravst.unist.hr/dokumenti/porezni_sustav.ppt, (pristupljeno 16.3.2022.)

1. Prilikom oporezivanja dohotka potrebno je odbiti troškove koje se isplatilo utrošiti poradi ostvarenja dohotka.
2. Najčešće se oporezuje ostvareni dohodak, a ne pretpostavljeni dohodak.
3. Oporezivanje dohotka neovisno je o svrsi za koju je utrošen i izvorima iz kojih je ostvaren.
4. U razrezivanju postoji i subjektivan pristup, raznovrsna porezna oslobođenja i olakšice.
5. Obavljanje postupka ubiranja poreza nije jeftino, stoga se ubraja u složene poreze.

2.8. Obveze od strane poreznog obveznika

Prema mišljenju porezne uprave postoji dohodak od samostalne djelatnosti koji se temelji na podacima iz propisanih poslovnih knjiga i paušalno oporezivanje obrtničke djelatnosti. Kod oporezivanja dohotka od samostalne djelatnosti porezni obveznik je obrtnik koji svojim radom ostvaruje primitke od samostalne djelatnosti obrta. U situaciji kada postoji više fizičkih osoba koje rade i ostvaruju dohodak, tada svaki plaća porez posebno za svoj udio u zajedničkom ostvarenom dohotku. Kod samostalne djelatnosti dohodak od obrta utvrđuje se na temelju podataka iz poslovnih knjiga primitaka i izdataka koji su uneseni i nastali u istom poreznom razdoblju. Kako bi odredili primitke i izdatke koristimo se načelom blagajne i to prema njihovoj tržišnoj vrijednosti. Izdatke utvrđujemo nakon obavljenih isplata, a primitke nakon primljenih uplata. Svaki obrtnik dužan je podnijeti prijavu u registar poreznih obveznika u roku od 8 dana od početka i prestanka obavljanja djelatnosti u nadležnoj ispostavi porezne uprave prema kriteriju prebivališta ili uobičajenog boravišta. Početkom obavljanja djelatnosti porezni obveznik ne plaća predujmove na dohodak sve do početka podnošenja prve godišnje porezne prijave. Kako bi dobili poreznu osnovicu poreza na dohodak, potrebno je umanjiti od dohotka preneseni gubitak i osobni odbitak. Od 1.1.2021. godine porez na dohodak plaća se po stopama od 20% i 30%. Država obvezniku nudi razne poticaje i olakšice, kao što je program za zapošljavanje, potpora za obrazovanje i izobrazbu, program poticanja za istraživanje

i razvoj porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na socijalnim područjima i područjima grada Vukovara.²⁸

Kod paušalnog oporezivanja obrtničke djelatnosti obrtnik je porezni obveznik koji obavlja djelatnosti obrta prema Zakonu o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19 i 138/20), odnosno prema Pravilniku o oporezivanju obrtničke djelatnosti (NN1/20). Prema Pravilniku o oporezivanju obrtničke djelatnosti (NN1/20) potrebno je ispuniti određene uvjete:

1. Ukupni primitci u prošloj godini ne prelaze iznos veći od 300.000,00 kuna te se navodi da se navedeni limit od 300.000,00 kuna odnosi na obveznike koji ostvaruju primitak u 2021. godini.
2. Prema toj osnovi nije obveznik PDV-a ako ne prelazi 300.000,00 kuna godišnje.

Ako porezni obveznik obavlja samostalnu djelatnost i želi dohodak utvrditi u paušalnoj svoti, dužan je obaviti postupak prijave početka obavljanja djelatnosti svojoj nadležnoj poreznoj upravi prema svome uobičajenom boravištu ili prebivalištu u roku od 8 dana od početka obavljanja samostalne djelatnosti. Nadalje, u situaciji da obrtnik koji obavlja samostalnu djelatnost i utvrđuje dohodak na temelju podataka iz poslovne knjige želi prijeći na paušalno utvrđivanje dohotka, potrebno je prema propisima o obrtu podnijeti prijavu nadležnoj poreznoj upravi u roku do kraja tekuće godine za narednu godinu, a krajnji rok je 15 dana prije isteka godine. Paušalni dohodak utvrđuje se prema mjestu prebivališta ili boravišta poreznog obveznika sve dok na snagu ne stupi novo rješenje o oporezivanju.²⁹

„Primjenom porezne stope od 12% na godišnji paušalni dohodak koji je ujedno i godišnja porezna osnovica za utvrđivanje godišnjeg paušalnog poreza utvrđuje se godišnji paušalni porez na dohodak. Mjesečni paušalni porez na dohodak utvrđuje se na način da se godišnji paušalni porez na dohodak dijeli na dvanaest mjeseci,

²⁸ Porezna uprava, Oporezivanje obrtničke djelatnosti, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>, (pristupljeno 16.3.2022)

²⁹ Zakon o porezu na dohotka (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 16.3.2022)

odnosno na razmjernan broj mjeseci poreznih razdoblja u kojima porezni obveznik obavlja samostalnu djelatnost.“³⁰

³⁰ Porezna uprava, Oporezivanje obrtničke djelatnosti, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>, (pristupljeno 16.3.2022)

3. Izvori dohotka

Dohodak se oporezuje prema stavku 1. članka 20. Zakona o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) pa prema izvorima razlikujemo:³¹

1. dohodak od nesamostalnog rada
2. dohodak od samostalne djelatnosti
3. dohodak od imovine i imovinskih prava
4. dohodak od kapitala
5. drugi dohodak.

3.1. Oporezivanje dohotka od samostalne djelatnosti

„Dohodak od samostalnih djelatnosti je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju. Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i sa obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja i dohodak od poljoprivrede i šumarstva.“³²

Kada govorimo o dohotku od samostalne djelatnosti, odnosno od obrta, smatramo da je to dohodak od djelatnosti i s obrtom izjednačenih djelatnosti, odnosno obrtničkih djelatnosti, a to su:³³

1. djelatnosti gdje je uređeno obavljanje obrta i sve druge posebno navedene gospodarske djelatnosti
2. djelatnosti koje ustupaju uz naknadu ili pri krajnjoj prodaji imovinskih prava u okviru obrtničke djelatnosti.

Prema mišljenju porezne uprave djelatnosti slobodnih zanimanja mogu se objasniti kao profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima koji uređuju obvezna osiguranja, odnosno djelatnosti fizičkih osoba

³¹ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

³² Porezna uprava, Dohodak od samostalne djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Dohodak-od-samostalne-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 17.3.2022.)

³³ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022)

kojima su to osnovne djelatnosti i koje su po toj osnovi upisane u registar poreznih obveznika poreza na dohodak.³⁴

Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 151/22) djelatnosti slobodnih zanimanja su sljedeće:

1. samostalna djelatnost književnika, izumitelja, znanstvenika i druge slične djelatnosti
2. samostalna djelatnost sportaša, umjetnika i novinara
3. samostalna djelatnost odvjetnika, revizora, poreznih savjetnika, tumača, zdravstvenih djelatnika, stečajnih upravitelja, javnih bilježnika, arhitekata, prevoditelja, inženjera, turističkih djelatnika, veterinarara i druge slične djelatnosti
4. samostalna odgojna, predavačka i druge slične djelatnosti.³⁵

Nadalje, prema mišljenju porezne uprave djelatnosti poljoprivrede i šumarstva jesu one djelatnosti koje koriste prirodna bogatstva zemlje ili ih prodaju u neprerađenom obliku. Porezna uprava nalaže fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva da su obveznici poreza na dohodak ako su obveznici PDV-a te po toj osnovi ostvaruju u poreznom razdoblju ukupni godišnji primitak veći od 80.500,00 kuna.

Dohodak koji rezident ostvaruje od obavljanja samostalne djelatnosti u tuzemstvu i inozemstvu, a nerezident u tuzemstvu umanjuje se za:³⁶

1. iznos plaća novozaposlenih osoba
2. iznos državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta
3. iznos izdataka za istraživanje i razvoj
4. preneseni gubitak (najviše 5 godina).

³⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

³⁵ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

³⁶ Porezna uprava, Dohodak od samostalne djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Dohodak-od-samostalne-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 17.3.2022)

Kod obavljanja samostalne djelatnosti potrebno je utvrditi predujam poreza na dohodak koji se plaća mjesečno i određuje se na temelju podataka iz godišnje porezne prijave poreza na dohodak. Kada porezni obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti utvrde mjesečni predujam, oni ga plaćaju za mjesece koji slijede i za mjesec u kojemu je istekao rok za podnošenje godišnje porezne prijave do isteka roka za podnošenje sljedeće godišnje porezne prijave. Kada porezni obveznik podnosi poreznoj upravi godišnju prijavu uz dohodak od samostalne djelatnosti te iskaže i ostale izvore dohotka, tada se mjesečni predujam poreza za sljedeće razdoblje određuje na temelju porezne obveze od obavljanja samostalne djelatnosti. U situaciji kada porezni obveznik tek počinje obavljati samostalnu djelatnost, ne plaća mjesečni predujam poreza na dohodak sve dok ne podnese prvu godišnju poreznu prijavu. Na sam zahtjev poreznog obveznika porezna uprava može promijeniti visinu mjesečnog predujma na temelju zahtjeva koji sadrži sve bitne sastojke iz porezne prijave. Na temelju donesenog rješenja o obavljenom očevidu i nadzoru podataka iz obrađenih godišnjih poreznih prijava ili drugih podataka o poslovanju poreznog obveznika s kojima porezna uprava raspolaže, može se izmijeniti plaćanje predujmova ako je doneseno rješenjem.

Porezna uprava zahtijeva od poreznih obveznika koji obavljaju samostalnu djelatnost da se upišu u registar poreznih obveznika poreza na dohodak i da dohodak utvrđuju iz podataka koji se nalaze u poslovnim knjigama i evidencijama. Porezni obveznik koristi sljedeće poslovne knjige: knjiga primitaka i izdataka, knjiga prometa i evidencije o tražbinama i obvezama i popis dugotrajne imovine. Kod vođenja knjiga postoji iznimka da porezni obveznici nisu obvezni voditi knjigu prometa u situaciji kada podatke o dnevnom gotovinskom prometu osiguravaju u knjizi primitaka i izdataka ili evidencijama koji su propisani drugim zakonima te ako vode evidenciju na mjestu nastanka gotovinskih primitaka. Porezni obveznik je obavezan za svaku prodaju ili obavljenju uslugu izdati račun, osim ako je Zakonom o fiskalizaciji gotovine (NN 133/12, 115/16, 106/16, 121/19 i 138/20) drukčije uređen opći porezni postupak i postupak fiskalizacije.³⁷

³⁷ Porezna uprava, Dohodak od samostalne djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Dohodak-od-samostalne-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 17.3.2022.)

3.1.1. Primitci i izdatci od samostalne djelatnosti

Prije nego što porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost izradi godišnju poreznu prijavu, treba provjeriti nalaze li se svi podaci u knjizi primitaka i izdataka. Treba provjeriti dali je sve ispravno evidentirano i pritom treba voditi računa dali je poštivano načelo blagajne pri evidentiranju poslovnih promjena. Važno je da porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost vodi računa da ostvareni primitci i izdatci budu porezno priznati. Porezni obveznik koji obavlja samostalnu obrtničku djelatnost i djelatnost slobodnih zanimanja treba utvrditi dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga i evidencija. Potrebno je da porezni obveznik bude upoznat s primitcima na koje se ne plaća porez na dohodak i izdatcima koji se ne smatraju dohotkom.

Porezni obveznik ne plaća porez na dohodak na sljedeće primitke:

1. Porez na dohodak ne plaća se na primitke učenika i studenata koji pohađaju redovnu školu za rad preko učeničkog i studentskog servisa koji su posebno zakonski propisani i uređeni.
2. Porez na dohodak ne plaća se na naknadu plaće zbog nemogućnosti privremenog obavljanja rada koja je isplaćena na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, državnog proračuna i Centra za socijalnu skrb.
3. Porez na dohodak ne plaća se na naknadu štete za ozljedu na radu ako to sud odobri te ako se strane nagode u tijeku sudskog postupka, a nagodba mora biti određena u jednokratnom iznosu.
4. Porez na dohodak ne plaća se na novčanu naknadu kada osoba nije zaposlena te na iznose novčane pomoći i naknade troškova prijevoza koje isplaćuje Hrvatski zavod za zapošljavanje prema propisima o zapošljavanju.³⁸

Nadalje, prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 121/19 i 138/20) porez na dohodak ne plaća se na sljedeće primitke:

1. Naknadu razlike plaće za vrijeme vojne službe u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

³⁸ Porezna uprava, Dohodak od samostalne djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Dohodak-od-samostalne-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 18.3.2022.)

2. Naknadu plaće pripadnicima civilne zaštite i drugim osobama za djelatnost u okviru civilne zaštite i zaštite od elementarnih nepogoda.
3. Naknadu plaće zbog privremene spriječenosti za rad isplaćenu na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, državnog proračuna i Centra za socijalnu skrb.
4. Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja do 1.750,00 kn mjesečno.
5. Nagrade učenicima i studentima osvojene na natjecanjima u okviru obrazovnog sustava i organiziranim školskim i sveučilišnim natjecanjima.
6. Primitke učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga, po posebnim propisima, a do 15.000,00 kn godišnje.³⁹
7. Naknade štete zbog posljedica nesreće na radu prema odluci suda ili nagodbi u tijeku sudskog postupka, ako je naknada određena u jednokratnom iznosu.
8. Naknade i nagrade koje osuđene osobe primaju za rad u kazneno-popravnim ustanovama i domovima za preodgoj.
9. Primitke radnika i fizičkih osoba po osnovi naknade, potpora i nagrada koje im isplaćuje poslodavac i isplatitelj primitka, odnosno plaće do propisanih iznosa, te primitke bivših radnika i sljedećih bivših radnika po osnovi naknade, potpora i nagrada koje isplaćuje poslodavac i isplatitelj primitka, odnosno plaće, a koje su dospjeli na isplatu za trajanja radnog odnosa ili je pravo na isplatu nastalo za trajanja radnog odnosa do propisanih iznosa.
10. Primitke po osnovi naknade, potpora i nagrada osobama koje obavljaju samostalne djelatnosti i druge djelatnosti koje se oporezuju na način propisan za samostalnu djelatnost, do propisanih iznosa.
11. Primitke po osnovi službenih putovanja fizičkih osoba koje do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarili primitke po osnovi nesamostalnog rada ili primitke od kojih se utvrđuje drugi dohodak koji

³⁹ Primitke koje učenici i studenti ostvaruju preko servisa će se povećati u 2022. godini na 24.000,00 kuna

se ne smatra konačnim, u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa.

12. Primitke po osnovi službenih putovanja po osnovi prijevoza i noćenja koje isplatitelji neprofitne organizacije isplaćuju fizičkim osobama koje za te organizacije obavljaju poslove iz njihovoga djelokruga, odnosno za njihove potrebe i uz naknadu, a pod uvjetom da računi o obavljenim uslugama prijevoza i noćenja glase na isplatitelja, odnosno neprofitnu organizaciju.
13. Potpore djetetu za školovanje do 15. godine života, odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, koju poslodavac isplaćuje djetetu umrlog radnika ili djetetu bivšeg radnika kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, uz uvjet da bivši radnik ne ostvaruje primitke po osnovi nesamostalnog rada, ukupno do 1.750,00 kn mjesečno.
14. Stipendije učenicima i studentima za redovito školovanje u srednjim školama i preddiplomskim, diplomskim ili integriranim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijima, odnosno preddiplomskim ili specijalističkim diplomskim stručnim studijima, ukupno do 1.750,00 kn mjesečno.
15. Iznimno se ne smatraju oporezivim primicima stipendije studenata na sveučilištima do 4.000,00 kuna mjesečno što se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća u znanju i u ocjenama na sveučilištima, a koji su za dodjelu stipendija izabrani na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima. Neoporezivi dio priznaje se samo po osnovi jedne stipendije. Porezno priznati neoporezivi dio stipendije do 4.000,00 kuna mjesečno i porezno priznati neoporezivi dio stipendije do 1.750,00 kuna mjesečno se međusobno isključuju.
16. Stipendije studenata za redovito školovanje na preddiplomskim, diplomskim ili integriranim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijima, odnosno preddiplomskim ili specijalističkim diplomskim stručnim studijima i poslijediplomanata te poslijedoktoranata za koje su sredstva planirana u državnom proračunu Republike Hrvatske i stipendije koje se isplaćuju, odnosno dodjeljuju iz proračuna EU, uređene posebnim međunarodnim sporazumima, i to studentima za redovito školovanje na visokim učilištima.

17. Sportske stipendije koje se prema posebnim propisima isplaćuju sportašima za njihovo sportsko usavršavanje, do 1.750,00 kn mjesečno.
18. Nagrade za sportska ostvarenja prema posebnim propisima do 20.000,00 kn godišnje i naknade sportašima amaterima prema posebnim propisima do 1.750,00 kn mjesečno.
19. Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svog radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koje uređuje dobrovoljno mirovinsko osiguranje, do visine 500,00 kn mjesečno za svaki mjesec poreznog razdoblja , odnosno ukupno do 6.000,00 kuna godišnje.
20. Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima, osnovane s namjenom stipendiranja.
21. Novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, novčane pomoći i naknade troškova prijevoza koje isplaćuje Hrvatski zavod za zapošljavanje prema propisima o zapošljavanju.
22. Primitke koji se kao bespovratna sredstva isplaćuju iz fondova i programa EU putem tijela akreditiranih u skladu s pravilima Europske unije u Republici Hrvatskoj, za provjeru aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova EU, a u svrhu obrazovanja i stručnog usavršavanja, u skladu s financijskim uredbom Europske komisije, do propisanih iznosa.
23. Primitke u visini razlike između primljenih bespovratnih sredstava isplaćenih iz fondova Europske unije i državnog proračuna Republike Hrvatske za provedbu mjere trajne obustave ribolovne aktivnosti uz uništenje plovila i knjigovodstvene vrijednosti tog plovila.
24. Stipendije studenata na poslijediplomskim studijima u skladu s točkama 14., 15. i 19. te primitke (osim primitaka od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugih primitaka) koji se ispla-

ćuju poslijediplomantima, poslijedoktorantima, istraživačima i znanstvenicima u skladu s točkom 15. i 19., odnosno iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova i programa uređenih posebnim propisima i međunarodnim sporazumima, za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, odobrenih na temelju javnih natječaja, vjerodostojnih isprava i do propisanih iznosa.

25. Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svog radnika, osiguravatelja, odnosno Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prema propisu kojim je uređeno dobrovoljno zdravstveno osiguranje, do propisanog iznosa.
26. Nacionalnu naknadu za starije osobe prema posebnim propisima.
27. Primitke fizičkih osoba ostvarene po osnovi obavljanja nesamostalnog rada ili djelatnosti za poslodavca koji nije registriran u Republici Hrvatskoj temeljem stečenog statusa digitalnog nomada sukladno posebnom propisu.⁴⁰

Za poreznog obveznika koji obavlja samostalnu djelatnosti izdatci predstavljaju odljev dobara poreznog obveznika tijekom određenih poreznih razdoblja u svrhu stjecanja, osiguranja i očuvanja poslovnih primitaka. Prema mišljenju porezne uprave izdatci su sljedeći:⁴¹

1. Izdatci po osnovi samostalnih djelatnosti su svi odljevi dobara poreznog obveznika tijekom poreznog razdoblja radi stjecanja, osiguranja i očuvanja poslovnih primitaka.
2. U poslovne izdatke poreznih obveznika koji obavljaju samostalne djelatnosti ulaze oni izdatci koji su izravno vezani za obavljanje djelatnosti.
3. U poslovne izdatke ulaze i knjigovodstvene vrijednosti pojedinačno ili ukupno prodanih ili izuzetih dobara dugotrajne imovine koja su se vodila ili trebala voditi u popisu dugotrajne imovine. Također se smatraju i troškovi otuđenja i likvidacije.

⁴⁰ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

⁴¹ Porezna uprava, Izdaci po osnovi samostalnih djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Izdaci-po-osnovi-samostalnih-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 18.3.2022.)

4. Poslovnim izdatcima smatraju se i ulaganja osim ulaganja financijske imovine i ulaganja u dugotrajnu imovinu.
5. Primljeni krediti i zajmovi nisu poslovni primitak, a otplate kredita i zajmova nisu poslovni izdatak.
6. Plaćene kamate po kreditima i zajmovima za obavljanje djelatnosti smatraju se poslovnim izdatcima, a naplaćene kamate po sredstvima i plasmanima sredstava koja služe za obavljanje djelatnosti smatraju se poslovnim primitcima, ako nisu oporezive po odbitku.
7. Poslovnim izdatcima koji se priznaju pri utvrđivanju dohotka od samostalne djelatnosti smatraju se i uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnim propisima.
8. Poslovni izdatci za materijal, robu, proizvode, energiju i usluge, koji služe za stjecanje dohotka, priznaju se u visini cijene nabave ili troška proizvodnje.
9. Poslovnim izdatcima smatraju se izdatci za plaće i obvezni doprinosi na plaću radnika i fizičkih osoba koje ostvaruju primitke (plaće s porezima i doprinosima) u visini stvarnih isplata.
10. Poslovnim izdatcima smatraju se i otpisi na način i prema stopama propisanim zakonom kojim se uređuje porez na dobit.
11. Poslovnim izdatcima po osnovi otpisa ne smatraju se otpisi povećane vrijednosti dugotrajne imovine zbog revalorizacije.
12. Poslovnim izdatcima smatraju se i premije dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja uplaćene u korist radnika i/ili osobno poreznog obveznika koji obavlja samostalnu djelatnost, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje, na koje se ne plaća porez na dohodak.
13. Poslovnim izdatcima smatraju se proizvodi i roba iz asortimana poreznog obveznika prilagođeni za te svrhe s oznakom »nije za prodaju« te drugi reklamni predmeti s nazivom tvrtke, proizvoda i drugog oblika reklame (čaše, pepeljare, stolnjaci, podmetači, olovke, rokovnici, privjesci i slično) dani za uporabu u prodajnom prostoru kupca, a ako se daju potrošačima, smatraju

se izdatkom ako je njihova pojedinačna vrijednost bez poreza na dodanu vrijednost do 160,00 kuna.

„Izdanci koji se porezno ne priznaju pri utvrđivanju dohotka od samostalne djelatnosti su:

1. Do 50% izdataka reprezentacije (ugošćenja, darova ili bez utisnutog znaka tvrtke ili proizvoda, izdataka za odmor, sport, rekreaciju, izdataka za korištenje osobnih motornih vozila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor), u visini troškova nastalih iz poslovnih odnosa s poslovnim partnerom.
2. Porez na dodanu vrijednost na vlastitu potrošnju, a i besplatne isporuke i drugi izdanci.
3. Primitci poduzetnika koji obavljaju samostalnu djelatnost po osnovi naknade, potpora i nagrada, iznad propisanih iznosa.
4. Dnevnice i troškovi službenog putovanja poduzetnika koji obavljaju samostalnu djelatnost, iznad propisanih iznosa.
5. Do 50% izdataka u vezi s vlastitim ili unajmljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz, poslovnih i drugih poduzetnika, ako se na temelju korištenja tih sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaćanje ili drugi dohodak. Iznimno, poslovnim izdancima smatraju se ukupno nastali izdanci za osiguranje osobnih motornih vozila i drugih prijevoznih sredstava. Kao poslovni izdanci ne mogu se odbiti ni drugi izdanci koji nisu u izravnoj vezi s obavljanjem samostalne djelatnosti.“⁴²

3.2. Oporezivanje drugog dohotka

Prema mišljenju porezne uprave drugi dohodak dijelimo u dvije skupine:

1. drugi dohodak koji se ne smatra konačnim
2. drugi dohodak koji se smatra konačnim.

⁴² Porezna uprava, Izdanci po osnovi samostalnih djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/Izdanci-po-osnovi-samostalnih-djelatnosti.aspx, (pristupljeno 18.3.2022.)

Drugi dohodak koji se ne smatra konačnim razlika je između svakog pojedinačnog primitka umanjen za propisane izdatke. Prema mišljenju porezne uprave pod drugim dohotkom smatraju se sljedeći primitci:

1. Primitci članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih vijeća, upravnih odbora i drugih njima odgovarajućih tijela pravnih osoba, članova povjerenstava i odbora koje imaju ta tijela i sudaca porotnika koji nemaju svojstva djelatnika na sudu.
2. Primitci od autorskih naknada koje su isplaćene po zakonu kojim se određuju autorska i srodna prava.
3. Primitci od sportaša.
4. Primitci od djelatnosti agenata, trgovačkih putnika, akvizitera, tumača prevoditelja, primitci učenika i studenata i sportskih sudaca i delegata i ostalo. Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19) porezni obveznik koji ostvaruje drugi dohodak ima pravo na vlastiti zahtjev tražiti upis u registar poreznih obveznika i utvrđivati dohodak prema propisima o obavljanju samostalne djelatnosti.⁴³

Drugi dohodak koji se smatra konačnim definira se i obuhvaća kako slijedi:⁴⁴

1. Drugi dohodak po osnovi povrata doprinosa smatra se iznos vraćenog doprinosa iz osnovice za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i računa se za određeno razdoblje, odnosno obračunat je i uplaćen na temelju iznosa koji je prešao najviši godišnji iznos prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19) za potrebe uređenja doprinosa obveznog osiguranja. Kod drugog dohotka prilikom utvrđivanja dohotka po osnovi povrata doprinosa ne priznaju se izdatci. Porezna uprava po osnovi povrata doprinosa obračunava, obustavlja i uplaćuje prema mjestu prebivališta ili boravišta poreznog obveznika, kao porez po odbitku, i to iz iznosa vraćenih doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po stopi od 30%.

⁴³ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

⁴⁴ Porezna uprava, Drugi dohodak koji se smatra konačnim, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/drugi-dohodak-koji-se-smatra-konacnim.aspx, (pristupljeno 19.3.2022.)

2. Drugi dohodak po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena može se odrediti kao razlika između vrijednosti stečene imovine i izdataka koji se odnose na luksuz, zabavu i stečenu imovinu i prikazane dokazane visine sredstava za njezino stjecanje tih izdataka, s druge strane. Kod drugog dohotka porezna ga uprava obračunava po stopi od 30% i obračunati porez na dohodak povećava se za 100%. Kada je obavljen postupak utvrđivanja i obračuna poreza na dohodak, porezna uprava donosi rješenje i porezni obveznik obavezan je utvrđeni porez uplatiti u roku od 15 dana od dana dostave poreznog rješenja. Drugi dohodak porezna uprava može utvrditi po osnovi razlike imovine i visine sredstava kojima je pribavljena, odnosno stečena tijekom pribave i usporedbe podataka o poreznim obveznicima.
3. Drugi dohodak po osnovi privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi odnosi se na primitke koji su ostvareni od obavljanja povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi sukladno posebnom propisu kojim se uređuje tržište rada. Kod utvrđivanja drugog dohotka ne priznaju se izdatci te se porez na dohodak plaća po odbitku i to po stopi od 10%. Porez na dohodak od drugog dohotka obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju isplatitelji do zadnjeg dana u kojem se obavlja, odnosno izvršava isplata/davanje. Isplatitelji su obvezni o isplaćenim primicima po osnovi kojih se utvrđuje drugi dohodak i obustavljenom i uplaćenom porezu na dohodak dostavljati Poreznoj upravi izvješća u propisanom roku na propisanom obrascu.⁴⁵

3.3. Oporezivanje dohotka od kapitala

Prema mišljenju porezne uprave dohotkom od kapitala smatra se primitak koji je ostvaren po osnovi:⁴⁶

1. kapitalnih dobitaka
2. dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu

⁴⁵ Porezna uprava, Drugi dohodak koji se smatra konačnim, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/drugi-dohodak-koji-se-smatra-konacnim.aspx, (pristupljeno 19.3.2022.)

⁴⁶ Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-kapitalnih-dobitaka.aspx, (pristupljeno 19.3.2022.)

3. kamata
4. preuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja
5. dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica.

Primitke po osnovi kapitalnih dobitaka čini razlika između primitaka utvrđenih prema tržišnoj vrijednosti financijske imovine koja se otuđuje, odnosno ugovorene prodajne cijene i nabavne vrijednosti. Prema mišljenju porezne uprave primjenjuje se porezna stopa od 10%. Primitcima se smatraju otuđenja financijskih instrumenata i strukturiranih proizvoda, odnosno financijske imovine, a to su sljedeći primitci:⁴⁷

1. primitci instrumenata tržišta novca
2. primitci izvedenica
3. primitci razmjernog dijela likvidacijske mase u slučaju likvidacije investicijskog fonda te ostali primici ostvareni od vlasničkih udjela u slučaju likvidacije, prestanka ili istupa
4. primitci prenosivih vrijednosnih papira i strukturiranih proizvoda i udjela u kapitalu trgovačkih društava i ostala udruženja ako su njihovi načini raspolaganja udjela usporedivi s takvim društvima
5. primitci jedinica u subjektima za zajednička ulaganja.

Također se otuđenjem financijske imovine smatra prodaja, zamjena, darovanje i drugi prinos. S druge strane, otuđenjem financijske imovine ne smatra se:⁴⁸

1. Zamjena vrijednosnih papira s istovrsnim papirima istog izdavatelja, pri čemu se ne mijenjaju odnosi među članovima i kapital izdavatelja.
2. Podjela dionica istog izdavatelja, pri čemu ne dolazi do promjene temeljnog kapitala niti novčanog tijeka.
3. Kada imamo situaciju da se u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji događa otkup udjela.

⁴⁷ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 9.3.2022.)

⁴⁸ Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-kapitalnih-dobitaka.aspx, (pristupljeno 19.3.2022.)

4. U situaciji kada isto društvo upravlja u postupku zamjene udjela između investicijskih fondova i pod uvjetom da je osiguran slijed stjecanja financijske imovine.
5. Kada u dobrovoljnom mirovinskom fondu prenosimo udjele iz jednog u drugi fond.

Prema mišljenju porezne uprave pod dohodak od kapitala ulaze primitci od dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu te drugi istovjetni primitci koji se smatraju raspodjelom dobiti. Dohodak se ne utvrđuje ako su dividende i udjeli iskorišteni za povećanje temeljnog kapitala društva ili ako su ostvareni od ulaganja Fonda hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Porez na dohodak od kapitala utvrđuje se po osnovi primitaka od dividendi ili udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu i plaća se po odbitku pri isplati i to po stopi od 10%.⁴⁹

Dohotkom od kapitala po osnovi kamata smatraju se primitci tražbina svake vrste i posebno sljedeći navedeni primitci:

1. Primitci od kamata po osnovi danih zajmova i kamata po vrijednosnim papirima.
2. Primitci od kamata na kunsku i deviznu štednju odnosno po viđenju, oročenu ili rentnu štednju i ostalo.
3. U situaciji kada su primitci ostvareni od podjele prihoda investicijskog fonda u obliku kamata pod uvjetom da se ne vrši postupak oporezivanja udjela dobiti na temelju podjele prihoda investicijskog fonda ili dobiti.

Porez na dohodak od kapitala po osnovi kamata obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju isplatelji istodobno s isplatom ili pripisom primitka kao porez po odbitku, po stopi od 10%. Prema mišljenju porezne uprave kod dohotka od kapitala po osnovi kamata ne smatraju se sljedeće kamate:⁵⁰

⁴⁹ Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi dividendi i udjela od dobiti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-dividendi-i-udjela-od-dobiti.aspx, (pristupljeno 19.3.2022.)

⁵⁰ Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi kamata, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-kamata.aspx, (pristupljeno 21.3.2022.)

1. kamate koje su ostvarene odnosno naplaćene po sudskim rješenjima i rješenjima tijela lokalne i područne samouprave
2. primitci od isplaćenih naknada iznad uplaćenih premija životnog osiguranja s obilježjem štednje i pronosa po osnovi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja
3. zatezne kamate
4. primitci od kamata koje su ostvarene ulaganjem u obveznice i bez obzira koji su izdavatelji i vrste obveznica
5. kamate koje se odnose na pozitivno stanje na tekućem, žiroračunu i deviznom računu, ostvarene kamate koje se temelje na namjenskim oročenim depozitima koje služe za osiguranje tražbine banke pod uvjetom da te kamate iznose manje od najmanje kamate za oročenu štednju ili njihov iznos najviše iznosi 0,5% godišnje
6. kamate koje se temelje na pologu i štednji po viđenju koje su ostvarene od štedionica, banaka i drugih financijskih institucija.

Prema mišljenju Porezne uprave porez na dohodak od kapitala po osnovi preuzimanja imovine i korištenja usluga obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju isplati telji istodobno s isplatom primitka, kao porez po odbitku i to po stopi od 30%. Dohotkom od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluge smatra se izuzimanje imovine i korištenje usluga od strane članova trgovačkih društava za njihove privatne potrebe, odnosno skrivene isplate dobiti izvršene tijekom poreznih razdoblja na teret dobiti tekućeg razdoblja i preuzimanje od strane fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost od koje se plaća porez na dobit. Dohodak od kapitala po osnovi preuzimanja smatra se i razlika primitaka koja nastaje kada se tijekom poreznog razdoblja poreznom obvezniku isplati predujam udjela dobiti, a istog tog poreznog razdoblja ostvarena dobit nije dostatna za pokriće takvog predujma.⁵¹ Primitci po osnovi opcijske kupnje dionica utvrđuju se kao razlika između tržišnih vrijednosti dionica i opcijskim ugovorom utvrđene cijene dionice, ako je tržišna vrijednost viša u trenutku realizacije prava iz opcija. Porez se prema poreznoj upravi

⁵¹ Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-izuzimanja-iovine.aspx, (pristupljeno 21.3.2022.)

plaća po stopi 20%. Primitcima po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica smatraju se sljedeći:⁵²

1. primitci koji su ostvareni po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica, koje isplatalji ili poslodavci primitaka daju radnicima
2. primitci koji su u naravi članova uprave trgovačkih društava i izvore tih primitaka ostvaruju iz dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica
3. primitci radnika i članova uprave tuzemnog društva odnosno fizičke osobe koje nemaju veze s isplataljem odnosno nemaju zasnovani radni odnos sa isplataljem putem dodjele vlastitih dionica povezanog društva u tuzemstvu ili u inozemstvu ili realizacijom prava iz opcijskog ugovora sklopljenog s povezanim društvom u tuzemstvu ili inozemstvu. Realizacija prava iz opcija je trenutak kupovine dionica društva od strane vlasnika opcija odnosno članova uprave društva, radnika i drugih fizičkih osoba ili sudjeluje treća osoba na koju je preneseno pravo kupnje dionica.

3.4. Oporezivanje dohotka od imovine i imovinskih prava

Kako bismo odredili ovu vrstu dohotka potrebno je odrediti razliku između primitaka po osnovi zakupnine, najamnine, iznajmljivanja soba, stanova, soba i postelja putnicima i turistima, organiziranje kampova, primitaka od vremenski ograničenog stupa autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava u skladu s posebnim propisima, primitaka od otuđenje nekretnina i imovinskih prava i izdataka koji su poreznom obvezniku u poreznom razdoblju nastali u vezi s tim primitcima. Na dohodak koji su porezni obveznici ostvarili od najamnine i zakupnine plaća se porez prema rješenju koji donosi porezna uprava i plaća se posljednji dan u mjesecu za tekući mjesec.⁵³ Porezna uprava je odredila stopu od 10% i ne odnosi se na dohodak ostvaren od iznajmljivanja stanova i postelja turistima, putnicima i organiziranja kampova. Prema mišljenju porezne uprave porezni obveznik koji ostvaruje primitke, odnosno dohodak od iznajmljivanja stanova, soba i postelja turistima i putnicima i organiziranja kampova plaća paušalni iznos. Kako bi se

⁵² Porezna uprava, Dohodak od kapitala po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-kapitala-po-osnovi-dodjele-ili-opcijske-kupnje-vlastitih-dionica.aspx, (pristupljeno 21.3.2022.)

⁵³ Porezna uprava, Dohodak od najma, zakupa i iznajmljivanja stanova, soba i postelja, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-najma-zakupa-iznajmljivanja-stanova-soba-i-postelja.aspx, (pristupljeno 23.3.2022.)

odredio paušalni iznos potrebno je da predstavničko tijelo lokalne samouprave donese propisanu odluku o visini paušalnog poreza po smještajnoj jedinici u kampu ili po krevetu koja ne može iznositi manje od 150,00 kuna i ne smije biti veća od 1.500,00 kuna. Porezni obveznik kod dohotka od imovinskih prava određuje izdatke u visini stvarno nastalih izdataka za koje porezni obveznik u svom vlasništvu mora posjedovati uredne i vjerodostojne isprave. Obveznik podnosi izvješće u kojem se mogu priznati izdatci koje podnosi poreznoj upravi u roku od 15 dana od dana isteka godine za koju se izvješće podnosi, a obveza se plaća u roku od 15 dana od dana dostave rješenja. Porez na dohodak od imovinskih prava obračunavaju, obustavljaju i uplaćuju isplatelji primitka kao porez po odbitku istodobno s isplatom primitka i to od ukupne naknade primjenom stope od 20%. Kad je dohodak od imovinskih prava ostvaren iz inozemstva, obračunava i uplaćuje stjecatelj primitka od imovinskih prava u roku od 30 dana od dana isplate primitka, a isplatu vrši inozemni isplatelj na svoj OIB. Porezni obveznik ostvaruje dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava te se otuđenjem smatra prodaja, zamjena i drugi prinos. Dohodak čini razliku između primitka utvrđenog prema tržišnoj vrijednosti nekretnina ili imovinskog prava koje se otuđuje i nabavne vrijednosti uvećane za rast proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda. Porezna uprava odredila je poreznu stopu u visini od 20%. Porezni obveznik ne plaća porez na dohodak na sljedeća otuđenja:⁵⁴

1. nasljeđivanje nekretnina i imovinskih prava
2. prilikom izvršenja otuđenja između srodnika u prvoj liniji i drugih članova uže obitelji i bračnih parova
3. prilikom izvršenja otuđenja između razvedenih bračnih parova pod uvjetom da je otuđenje neposredno vezano s razvodom braka
4. u situaciji kada je nekretnina služila svrsi stanovanja poreznog obveznika i uzdržanim članovima njegove uže obitelji u slučaju ako je ta nekretnina ili imovinsko pravo otuđeno nakon druge godine od dana nabave.

Dohodak koji proizlazi iz imovine utvrđuje se i po osnovi primitaka od otuđenja posebne vrste imovine koja se smatra otpadom u skladu s posebnim propisima te se

⁵⁴ Porezna uprava, Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-otudenja-nekretnina-i-imovinskih-prava.aspx, (pristupljeno 23.3.2022.)

prilikom utvrđivanja dohotka ne priznaju izdatci. Porez na dohodak određuje se po stopi od 10%. Pod ovom vrstom ne smatraju se otpadi poput povratne ambalaže ni otpad prikupljen u okviru organiziranih akcija i drugih aktivnosti kojima se potiče zaštita okoliša. Prilikom određivanja poreza na dohodak od posebnih vrsta imovine proces obračunavanja, obustavljanja i uplaćivanja vrši isplatitelj primitka kao porez po odbitku najkasnije do kraja tekućeg mjeseca za tekući mjesec.⁵⁵

Prilikom procjene dohotka imovine, odnosno pri utvrđivanju dohotka zakupnina, najamnina, kada primitak od imovinskih prava te primitak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava nije prijavljen ili nije prijavljen u tržišnom iznosu, dohodak će odrediti Porezna uprava koristeći se tržišnim cijenama koje se odnose na mjesto u kojem se nalazi nekretnina, prema mjestu u kojem se daje imovinsko pravo na korištenje ili otuđenje imovinskog prava. Porezni obveznik mora dohodak od imovine prijaviti Poreznoj upravi prema članku 87. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22).⁵⁶ Ako porezni obveznik u poreznom razdoblju ostvaruje ukupne primitke veće od iznosa propisanog za obvezni upis u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost utvrđuje dohodak imovine na način propisan za samostalnu djelatnost.⁵⁷

⁵⁵ Porezna uprava, Dohodak po osnovi otuđenja posebnih vrsta imovine, dostupno na [https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-po-osnovi-otudenja-posebnih-vrsta-
imovine.aspx](https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-po-osnovi-otudenja-posebnih-vrsta-imovine.aspx), (pristupljeno 24.3.2022.)

⁵⁶ Porezna uprava, Dohodak od imovine, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/stranice/procjena-dohotka-od-imovine.aspx, (pristupljeno 24.3.2022.)

⁵⁷ Porezna uprava, Promjene načina utvrđivanja dohotka od imovine, dostupno na [https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/promjena-nacina-utvrdivanja-dohotka-od-
imovine.aspx](https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/promjena-nacina-utvrdivanja-dohotka-od-imovine.aspx), (pristupljeno 24.3.2022.)

4. Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada

Porezni obveznici su prema članku 20. Zakonu o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22) obvezni plaćati porez na dohodak bez ikakve izravne i trenutačne protuusluge države koja uzima porez od osoba i poduzeća kako bi uz pomoć prikupljenih sredstava financirala javne usluge, odnosno javne rashode. Možemo zaključiti da se porezna obveza odnosi na sve ljude koji moraju plaćati porez, odnosno davati dio svojih sredstava državi kako bi nam osigurala javne usluge kao što je zdravstvena zaštita, obrazovanje, javna sigurnost, mirovinsko osiguranje, briga za starije i siromašne članove društva, javne usluge i slično.⁵⁸

Nesamostalni rad možemo objasniti kao rad gdje poslodavac daje upute svome posloprimcu. Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) posloprimac nema nikakav rizik, odnosno ne snosi poslovni rizik i u posao ulaže samo svoj rad, a s druge strane poslodavac daje upute za rad kao što su mjesto, vrijeme i vrsta rada koju posloprimac obavlja.

Nadalje, od nesamostalnog rada imamo sljedeće primitke:

1. mirovine
2. plaće
3. potpore i nagrade iznad propisanih iznosa
4. stipendije iznad propisanih iznosa
5. premije osiguranja koje plaćaju poslodavci za svoje zaposlene
6. poduzetničke plaće
7. primanja od poslodavca koji se ne odnose na novac, već naknade u stvarima kao što su davanje automobila ili stana na upotrebu, plaćanje najamnine stana i povoljnih kamata na kredite i ostale pogodnosti.⁵⁹

Kod određivanja dohotka od nesamostalnog rada možemo navesti da je to razlika između navedenih primitaka i izdataka koji su nastali tijekom poreznog razdoblja. Postupak utvrđivanja odnosno obračuna, obustave, uplate i isplate predujma poreza

⁵⁸ Porezi, dostupno na http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf, (pristupljeno 24.3.2022.)

⁵⁹ Dohodak, dostupno na http://www.ijf.hr/porezni_vodic/3-04/3dohodak.pdf, (pristupljeno 24.3.2022)

na dohodak od nesamostalnog rada obavlja poslodavac ili isplatitelj primitaka ili mirovina. Prilikom obavljanja ovog postupka isplate, obveznik se mora držati propisa koji se odnose na dan isplate. Na temelju porezne kartice, kako bi obračunali predujam porezna na dohodak od nesamostalnog rada, potrebno je da sve primitke od nesamostalnog rada ostvarene tijekom jednog mjeseca umanjimo za izdatke koji su uplaćeni i umanjeni za iznos mjesečnog osobnog odbitka. Prema mišljenju Porezne uprave porezni obveznik plaća predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada po stopi koja iznosi 20% te se primjenjuje na mjesečnu osnovicu koja iznosi do visine 30.000,00 kuna i stopu od 30% koja se primjenjuje na osnovicu koja iznosi više od 30.000,00 kuna. Prema članku 24. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) na isti način mora postupiti inozemna organizacija koja nema diplomatski imunitet i službenici organizacije imaju sjedište ili prebivalište u Republici Hrvatskoj pri vršenju postupka isplate plaća, odnosno primitaka od nesamostalnog rada zaposlenicima i fizičkim osobama koji svojim radom ostvaruju svoj primitak. Prilikom obračuna predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada smanjuje se umirovljenicima za 50% po osnovi dohotka od mirovine ili poreznim obveznicima koji imaju prebivališta na području lokalne samouprave koji su razvrstani u prvu skupinu koja se razlikuje po stupnju razvoja prema regularnom razvoju i pogotovo na području grada Vukovara koji ima poseban propis o obnovi i razvoju grada.⁶⁰

4.1. Primitci od nesamostalnog rada

Prema članku 21. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) primitke po osnovi nesamostalnog rada razlikujemo prema sljedećem:

1. Poslodavac daje primitke u novcu ili u naravi isplaćuje radnike na temelju njihovog obavljenog posla prema propisu koji uređuje radni odnos, a to su:⁶¹
 - a) Poslodavac prema propisu isplaćuje radnicima plaću na temelju obavljenog posla, prijašnjeg rada te po osnovi prijašnjeg radnog odnosa bez obzira na sadašnji status te osobi koja je umirovljenik ili ima neki

⁶⁰ Porezna uprava, Dohodak od nesamostalnog rada, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-nesamostalnog-rada.aspx, (pristupljeno 24.3.2022.)

⁶¹ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupan na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 9.3.2022.)

drugi status, i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa ili drugim isplatama koje su vezane za vrijeme radnog odnosa radnika i poslodavca, neovisno kada je tijekom godine radnik prestao s radnim odnosom ili ako izvrši postupak raskida ugovora o radu ili po nekom budućem radu po osnovi trenutnog radnog odnosa.

- b) Poslodavac daje ili isplaćuje primitke po osnovi naknada, nagrada, potpora i ostalog, zaposlenicima koje poslodavac isplaćuje ili daje radnicima iznad propisanih iznosa.
- c) Druga osoba koja umjesto poslodavca isplaćuje plaću radniku.
- d) Zaposlenik koji ima funkciju člana uprave ili izvršnog direktora prima naknadu u radnom odnosu te obavlja određene poslove za poslodavca sukladno zakonu Republike Hrvatske prema kojem se uređuje radni odnos.
- e) Prema osnovi dopunskog, životnog, privatnog, dodatnog osiguranja, mirovinskog osiguranja iznad propisanog iznosa i osiguranja imovine poslodavac je dužan plaćati premije osiguranja za svog zaposlenika.
- f) Drugi primitci koje poslodavac prema svojim radnicima isplaćuje zbog obavljenog posla, odnosno radnog odnosa između poslodavca i radnika, bez obzira na oblik i način plaćanja primitka, a do promjene može doći jedino izmjenom zakona Republike Hrvatske.

2. Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) primitci koji se odnose na nesamostalan rad sljedeći su:⁶²

- a) Primitci koje zaposlenici ostvare na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obavezno mirovinsko osiguranje, odnosno prima mirovinu koju je zaslužio tijekom svog radnog života.
- b) Mirovine koje isplaćuju osiguravatelji na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dokup dijela mirovine svojim radnicima u vrijeme njihovog umirovljenja, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja.

⁶² Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupan na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 9.3.2022.)

- c) Mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima koji su plaćali porez na dobit i drugim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatci ili rashodi.
- d) Radnici, odnosno rezidenti koji su svoju mirovinu ostvarili u nekoj drugoj zemlji.

Primitcima u naravi smatraju se korištenje povoljnije kamate pri odobravanju kredita, prometnih sredstava, zgrada, dodjela ili opcijnska kupnja vlastitih dionica gdje se kupnja obavlja po povoljnijim uvjetima te ostale pogodnosti koje se odnose na isplatitelje primitaka i fizičkih osoba koji ostvaruju primitke. Primitkom po osnovi povoljnijih kamata smatra se razlika između ugovorene niže i stope kamate od 3% godišnje, osim kamata po kreditima koji se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave.⁶³

4.2. Primitci koji se ne smatraju primitcima od nesamostalnog rada

Prema stavku 1. članka 22. Zakona o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) primitcima od nesamostalnog rada ne smatraju se primitci koji se odnose na poslodavce i isplatitelje primitaka ili plaća za radnike te druge fizičke osobe koje su u procesu stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa u interesu obavljanja djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitaka, odnosno plaća i omogućuju im sljedeće:

1. uniformu, odnosno posebnu radnu odjeću obilježenu nazivom ili znakom poslodavca i isplatitelja primitaka ili plaće koja treba biti u skladu s propisima o zaštiti na radu i ta odjeća mora biti određena prema pravilima poslodavca
2. uređenje i opremanje prostora u kojima radnici borave, odnosno rade te uređenje prostora za odmor i prehranu
3. kontrolu kod doktora, odnosno sistemski pregled ako su omogućeni svim radnicima te drugim fizičkim osobama koje svojim radom ostvaruju plaću ili primitak iz članka 21. stavka 1. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i

⁶³ Porezna uprava, Primitci po osnovi nesamostalnog rada, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/primitci-po-osnovi-nesamostalnog-rada.aspx, (pristupljeno 9.3.2022.)

121/19) Republike Hrvatske o porezu na dohodak kada je potrebno obaviti obavezan liječnički pregled prema propisima Republike Hrvatske

4. članarine po osnovi članstva u strukovnim komorama koje je, prema posebnim propisima, obvezno za radnike pri obavljanju određenih poslova za poslodavaca i isplatitelja primitka, odnosno plaće
5. obrazovanje i izobrazba koje su u svezi s djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno, plaće.⁶⁴

Nadalje, prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) razlikujemo primitke koji se ne smatraju primitcima od samostalne djelatnosti, a koje isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i to su:

1. naknada plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema posebnom zakonu od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od završene profesionalne rehabilitacije do zaposlenja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije
2. zaštitni dodatak uz mirovinu planiran u državnom proračunu ili proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. doplatak za pomoć i njegu druge osobe
4. naknada plaće invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, od dana nastanka invalidnosti do najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije i/ili
5. dodatak na mirovinu isplaćen sukladno Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 79/07. i 114/11.).

Ako poslodavac i isplatitelj primitka, odnosno plaće i mirovine iz članka 21. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) isplaćuje radniku i fizičkim osobama te umirovljenicima plaću ili mirovinu po sudskoj presudi, sudskoj nagodbi ili izvan sudskoj nagodbi, propisane zatezne kamate isplaćene po toj osnovi ne smatraju se primitkom od nesamostalnog rada i ne podliježu oporezivanju. Primitcima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se ni zatezne kamate isplaćene na temelju arbitražnih odluka u skladu s posebnim propisom, zatezne

⁶⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupan na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 9.3.2022.)

kamate isplaćene prema rješenju službeničkih sudova te zatezne kamate isplaćene na temelju nagodbi sklopljenih u postupcima za mirno rješenje spora do visine zakonske stope zateznih kamata.⁶⁵

4.3. Mirovine umirovljenika

U Republici Hrvatskoj prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22) osoba koja prima mirovinu, odnosno umirovljenik može biti obveznik poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje čiji je obveznik obračuna i uplate isplatitelj mirovine.⁶⁶

Po osnovi isplate mirovine porezni obveznici jesu umirovljenici koji ostvaruju dohodak od mirovine koju isplaćuju tuzemni isplatitelji mirovina te umirovljenici mirovinskih renti koje isplaćuju tuzemni osiguravatelji. Važno je naglasiti da tuzemni isplatitelj mirovine jest solidarni dužnik u postupku obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak po osnovi mirovine. Također, umirovljenici koji su tijekom svog života radili u inozemstvu i ostvarivali plaću na temelju svoga obavljenog posla u starosti primaju mirovinu iz inozemstva i jedino ako ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili drugim međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno. Umirovljenici koji ostvaruju mirovinu u inozemstvu obvezni su podnijeti prijavu za upis u registar poreznih obveznika na obrascu RPO⁶⁷ ispostavi Porezne uprave nadležnoj prema njihovom prebivalištu ili uobičajenom boravištu u roku od osam dana od dana početka ostvarivanja primitaka. Uz obrazac RPO obvezni su priložiti rješenje o mirovini, bankovni izvod za račun na koji je izvršena uplata mirovine i drugo. Mirovinu u pravilu ostvaruju u poreznom razdoblju ili kalendarskoj godini i mogu imati pravo da ostvare mirovinu u kraćem razdoblju od kalendarske godine, a to su sljedeće dvije situacije:

1. situacija kada rezident tijekom iste kalendarske postane nerezident ili obrnuta situacija kada se u toj situaciji obuhvaća razdoblje u kojemu je fizička osoba bila rezident ili nerezident
2. rođenjem ili smrću poreznog obveznika.

⁶⁵ Porezna uprava, Primici koji se ne smatraju primicima od nesamostalnog rada, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/primici-koji-se-ne-smatraju-primicima-od-nesamostalnog-rada.aspx (pristupljeno 24.3.2022.)

⁶⁶ Porezna uprava, Porez na mirovine, dostupno na <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/porez-na-mirovine/>, (pristupljeno 25.3.2022.)

⁶⁷ Obrazac RPO- Prijava radi upisa u registar poreznih obveznika

Mirovine rezidenata Republike Hrvatske koji su ih ostvarili u inozemstvu smatraju se primitcima od nesamostalnog rada i postupak oporezivanja provodi se prema posebnim propisima koji vrijedi za mirovine koje su ostvarene u tuzemstvu, osim ako je Republika Hrvatska potpisala ili zaključila ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s državom koja umirovljeniku isplaćuje mirovinu. Potpisivanjem takvog ugovora dolazi se u situaciju da je ugovor po pravnoj snazi iznad zakona i pravo oporezivanja njime je točno uređeno. Za svrhu postupka oporezivanja mirovine potrebno je odrediti rezidentnost prema posebnim propisima, odnosno odredbama članka 4. Hrvatskog modela Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja te odredbama Općeg poreznog zakona (NN 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13, 26/15) i Pravilnika o dokazivanju Općeg poreznog zakona (NN 45/19). Potrebno je prema propisima popuniti dva različita upitnika za utvrđivanje porezne svrhe fizičkih osoba. Za utvrđivanja promjene statusa rezidentnosti iz nerezidenta u rezidenta u Republici Hrvatskoj ispunjava se obrazac TU⁶⁸, a obrazac TI⁶⁹ obveznik ispunjava prilikom utvrđivanja promjene statusa rezidentnosti iz rezidenta u nerezidenta u Republici Hrvatskoj. U Poreznoj upravi navedeni upitnici ispunjavaju se kod svih postupaka u kojima je od bitnog značaja utvrđivanje rezidentnosti fizičkih osoba, primjerice upisi ili ispisi iz registra poreznih obveznika za obradu godišnje porezne prijave, prijave poreza na dohodak, odnosno obračun, obustava i uplata predujmova poreza na dohodak i izdavanje potvrda te u situacijama kada nadležno porezno tijelo utvrdi potrebu za njihovim ispunjavanjem. Može se zaključiti da je cilj samog upitnika o rezidentnosti da se pojednostavi primjena postupka Hrvatskog modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, odnosno jednoobrazno i točno utvrdi povezanost, rezidentnost, poreznog obveznika s državnom ugovornicom koja će u konačnici imati pravo oporezivanja poreznog obveznika prema načelu svjetskog dohotka. Pitanja koja se nalaze u upitniku podijeljena su u tematske grupe koje se odnose na podatke kao što su: osobni podatci, boravak u ili izvan Republike Hrvatske, pitanje razloga odlaska ili dolaska iz Republike Hrvatske, veze s Republikom Hrvatskom i veze s drugom državom, rezidentnost u porezne svrhe, zaposlenja i osobne veze. Na neke odgovore u obrascu nije dosta samo odgovoriti već je potrebno dodatno priložiti dokumente, odnosno do-

⁶⁸ Obrazac TU- Utvrđivanje promjene statusa rezidentnosti iz nerezident u rezident Republike Hrvatske

⁶⁹ Obrazac TI- Utvrđivanje promjene statusa rezidentnosti iz rezident u nerezident Republike Hrvatske

kumentirati ispravama navedenim u obrascu.⁷⁰ Porezni obveznik sa svojim potpisom jamči da su navedeni uneseni podatci u upitniku točni, odnosno jamči za njihovu istinitost, točnost i potpunost. Porezni obveznik u upitniku mora odgovoriti na što veći broj tvrdnji te mora dostaviti uz ispunjeni upitnik dokumentaciju kao što je preslika osobnih dokumenata, presliku prijave prebivališta ili boravišta, potvrdu rezidentnosti nadležnog tijela druge države i slično, kojima dokazuje istinitost svojih tvrdnji u upitniku.

„Republika Hrvatska pri sklapanju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koristi hrvatski model ugovora koji se temelji na OECD-ovom (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) prijedlogu modela ugovora za sklapanje u kojem je postupak određivanja rezidentnosti poreznog obveznika propisan člankom 4. te glasi:

1. U ovom ugovoru izraz rezident države ugovornice označava svaku osobu koja prema zakonima te države, podliježe oporezivanju na temelju svoga prebivališta, boravišta, mjesta uprave ili nekoga drugog obilježja sličnog značenja. Ovaj izraz ne uključuje osobu koja u toj državi podliježe oporezivanju samo s dohotkom iz izvora u toj državi ili imovinom koja se nalazi u toj državi.
2. Ako je prema odredbama stavka 1. članka 4. fizička osoba rezident obiju država ugovornica, onda se njezin status određuje na ovaj način:
 - a) smatra se rezidentom one države u kojoj ima prebivalište, a ako ima prebivalište u obje države smatrat će se da je rezident one države s kojom ima uže osobne i gospodarske odnose (središte životnih interesa)
 - b) ako se ne može odrediti u kojoj državi ima središte životnih interesa ili ako ni u jednoj državi nema stalno mjesto stanovanja, smatrat će se da je rezident države u kojoj ima uobičajeno boravište
 - c) ako osoba ima uobičajeno boravište u obje države ili ga nema ni u jednoj od njih, smatrat će se da je rezident države čiji je državljanin

⁷⁰ E-Građanin, dostupno na <https://gov.hr>, (pristupljeno 25.3.2022)

d) ako je osoba državljanin obiju država ili nije državljanin ni jedne od njih, nadležna tijela država ugovornica će riješiti pitanje dogovorno.“⁷¹

Prema Općem poreznom zakonu (NN 121/19) teritorijalna povezanost poreznog obveznika s Republikom Hrvatskom postoji ako ima veze s primanjima, odnosno izvorom u inozemstvu. Drugim riječima, temelji se na prebivalištu i boravištu poreznog obveznika u ili izvan Republike Hrvatske. Prema članku 43. Općeg poreznog zakona (NN 121/19) vezano za prebivalište i uobičajeno boravište za porezne svrhe je propisano sljedeće:

1. „U smislu ovoga Zakona smatra se da porezni obveznik ima prebivalište ondje gdje ima stan u vlasništvu ili posjed neprekidno najmanje 183 dana u jednoj ili u dvije kalendarske godine. Boravak u stanju nije obavezan.
2. Ako porezni obveznik u Republici Hrvatskoj ima u vlasništvu ili posjedu više stanova, prebivalište mjerodavno za oporezivanje utvrđuje se prema mjestu prebivališta obitelji, a za poreznog obveznika samca prema mjestu u kojem se pretežno zadržava ili prema mjestu iz kojeg uglavnom odlazi na rad ili obavljanje djelatnosti.
3. Ako porezni obveznik ima prebivalište u tuzemstvu i u inozemstvu, smatra se da ima prebivalište u državi u kojoj je prebivalište obitelji, a za poreznog obveznika samca ili ako se prebivalište obitelji ne može utvrditi, smatra se da ima prebivalište u državi iz koje pretežno odlazi na rad ili obavljanje djelatnosti ili u kojoj se pretežno zadržava.
4. Ako u slučaju iz stavka 3. članka 43. druga država ne smatra poreznog obveznika svojim poreznim rezidentom, smatra se da ima prebivalište u tuzemstvu.
5. Uobičajeno boravište u smislu ovoga Općeg poreznog zakona (NN 121/19) ima porezni obveznik u onome mjestu u kojem se zadržava pod okolnostima na temelju kojih se može zaključiti da on u tome mjestu ili na tom području ne boravi samo privremeno. Uobičajenim boravištem smatra se stalan ili vremeniski povezan boravak u trajanju od najmanje 183 dana u jednoj ili u dvije ka-

⁷¹ Porezna uprava, Utvrđivanje rezidentnosti poreznog obveznika, dostupno na <https://www.poreznauprava.hr/Gradani/UtvrdivanjeRezidentnosti.aspx>, (pristupljeno 25.3.2022.)

lendarske godine. Za određivanje uobičajenog boravka nisu važni kratkotrajni prekidi boravka koji ne traju dulje od jedne godine.⁷²

4.3.1 Porez na mirovine

Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 138/20) kada računamo, porez na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se na iznos mirovine koji se umanjuje za eventualno uplaćene doprinose i osobni odbitak. Također, treba naglasiti da je sastavni dio mirovine i dodatak na mirovinu koji Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje isplaćuje u skladu sa Zakonom o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 115/18) i na tome dodatku se obračunava porez na dohodak od nesamostalnog rada. Umirovljenicima osobni odbitak na mjesečnoj razini iznosi 4.000,00 kuna. Kada se radi o osobnom odbitku, sve ovisi o životnim okolnostima obveznika poreza na dohodak, odnosno može se povećati ovisno o članovima obitelji koje uzdržava i invaliditetu poreznog obveznika koji utvrđuje primjenom odgovarajućeg koeficijenta na osnovicu osobnog odbitka koji iznosi 2.500,00 kuna. Kada je riječ o samom dohotku, porez na dohodak obračunava se na poreznu osnovicu po stopi od 20% koja se primjenjuje na iznos do 30.000,00 kuna i stopi od 30% koja se primjenjuje na dohodak veći od 30.000,00 kuna. Kada se izvrši postupak oporezivanja po stopi od 20% i 30%, potrebno je umanjiti taj iznos još za 50%. Na godišnjoj razini za porez na dohodak primjenjuje se stopa od 20% do 360.000,00 kuna i 30% iznad 360.000,00 kuna. Umirovljenici plaćaju dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje ako im je mirovina manja od prosječne neto plaće, u tom slučaju obveznik plaća po stopi od 1%, ako je mirovina veća od prosječne neto plaće, tada umirovljenik plaća po stopi od 3%. Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 115/18) za obračun doprinosa uzima se u obzir i dodatak na mirovine. Također, mora se naglasiti, kada je riječ o dohotku od mirovine da se on obračunava i na starosnu, privremenu starosnu, invalidsku mirovinu, a na obiteljske mirovine u slučaju smrti člana obitelji koja se isplaćuju njihovoj djeci, ne plaća se porez na dohodak.⁷³

⁷² Porezna uprava, Porez na dohodak, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>, (pristupljeno 26.3.2022.)

⁷³ Porezna uprava, Porez na mirovine, dostupno na <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/porez-na-mirovine/>, (pristupljeno 27.3.2022)

4.3.2. Prirez porezu na dohodak umirovljenika

Kod dohotka od mirovine prirez porezu na dohodak plaća se na iznos poreza na dohodak i to kada umirovljenik ima prebivalište ili boravište na području općine ili grada koja je svojom odlukom propisala prirez porezu na dohodak. Postupak izračuna prireza porezu na dohodak izračunava se na način da se utvrđena svota poreza na dohodak pomnoži s propisanom stopom prireza. Općina može propisati plaćanje prireza po stopi do 10%, grad ispod 30.000 stanovnika po stopi do 12%, iznad 30.000 stanovnika po stopi do 15%, a grad Zagreb ima najveću stopu koja iznosi 18%. Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 118/15) Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje dužan je obračunati, obustaviti i uplatiti prirez porezu na dohodak istodobno kad umirovljeniku obračunava i isplaćuje mirovinu, a to je do kraja mjeseca kad obračunava i uplaćuje porez na dohodak. Tablicom 4. prikazane su stope prireza po gradovima.

Tablica 4. Stope prireza po gradovima

Ime jedinice	Stopa prireza
Bakar	0%
Beli Manastir	5%
Belišće	7%
Benkovac	5%
Biograd na Moru	12%
Bjelovar	0%
Buje-Buie	6%
Buzet	6%
Cres	0%
Crikvenica	10%
Čabar	5%
Čakovec	0%
Čazma	5%
Daruvar	10%
Delnice	5%
Donja Stubica	0%
Donji Miholjac	5%

Drniš	5%
Dubrovnik	10%
Duga Resa	10%
Dugo Selo	9%
Đakovo	10%
Đurđevac	0%
Garešnica	10%
Glina	0%
Gospić	10%
Grubišno Polje	5%
Hrvatska Kostajnica	6%
Hvar	0%
Ilok	0%
Imotski	6%
Ivanec	10%
Ivanić-Grad	6%
Jastrebarsko	9%
Karlovac	9%
Kastav	0%
Kaštela	12%
Klanjec	12%
Knin	10%
Komiža	5%
Koprivnica	0%
Korčula	6%
Kraljevica	5%
Krapina	0%
Križevci	10%
Krk	0%
Kutina	12%
Kutjevo	10%
Labin	6%

Lepoglava	8%
Lipik	10%
Ludbreg	12%
Makarska	10%
Mali Lošinj	0%
Metković	8%
Mursko Središće	0%
Našice	8%
Nin	0%
Nova Gradiška	12%
Novalja	0%
Novi Marof	10%
Novi Vinodolski	7%
Novigrad-Cittanova	0%
Novska	8%
Obrovac	0%
Ogulin	5%
Omiš	8%
Opatija	0%
Opuzen	10%
Orahovica	0%
Oroslavje	0%
Osijek	13%
Otočac	7%
Otok	5%
Ozalj	10%
Pag	0%
Pakrac	7%
Pazin	9%
Petrinja	10%
Pleternica	0%
Ploče	10%

Popovača	6%
Poreč-Parenzo	10%
Požega	7%
Pregrada	10%
Prelog	0%
Pula-Pola	12%
Rab	0%
Rijeka	14%
Rovinj-Rovigno	6%
Samobor	0%
Senj	10%
Sinj	0%
Sisak	10%
Skradin	5%
Slatina	6%
Slavonski Brod	6%
Slunj	5%
Solin	10%
Split	0%
Stari Grad	10%
Supetar	10%
Sвета Nedelja	0%
Sveti Ivan Zelina	12%
Šibenik	10%
Trilj	0%
Trogir	8%
Umag-Umago	6%
Valpovo	8%
Varaždin	8%
Varaždinske Toplice	10%
Velika Gorica	12%
Vinkovci	10%

Virovitica	10%
Vis	3%
Vodice	0%
Vodnjan-Dignano	8%
Vrbovec	12%
Vrbovsko	10%
Vrgorac	10%
Vrlika	7%
Vukovar	0%
Zabok	0%
Zadar	12%
Zagreb	18%
Zaprešić	12%
Zlatar	10%
Županja	9%

Izvor: Porezna uprava, Stope prireza, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/Popisi/Stoppe.aspx (29.3.2022.)

4.4. Porezna kartica

Obrazac PK ili porezna kartica je obrazac na kojem se nalaze podatci o osobnom odbitku ili neoporezivi dio dohotka. Nadalje, obrazac sadrži podatke o pripadnosti gradu ili općini i ostalim bitnim podacima radnika, umirovljenika odnosno fizičke osobe koja ostvaruje primitke po osnovi nesamostalnog rada i na temelju toga poslodavac ili isplatitelj isplaćuje mirovine, plaće ili primitke. Dakle, potrebni su podatci poput pripadnosti gradu ili općini, osobni odbitak i ostalo kako bi se utvrdio predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada te se svi ti podatci nalaze na poreznoj kartici koju imaju poslodavci ili isplatitelji plaća, mirovina i primitaka.⁷⁴

„Izdavanje ili upis promjena podataka na Obrascu PK omogućeno je podnesenim zahtjevima za izdavanje ili izmjenu podataka na poreznoj kartici na četiri načina:

1. putem sustava ePorezna (sam porezni obveznik)

⁷⁴ E-Građanin, Porezna kartica, dostupno na <https://gov.hr/hr/porezna-kartica/838>, (pristupljeno 4.4.2022)

2. putem sustava ePorezna (poslodavac u ime radnika)
3. putem sustava eGrađani – grana e-Novorođenče
4. osobno u nadležnoj ispostavi Porezne uprave.⁷⁵

Prema navedenom, nadležna Porezna uprava izdaje poreznu karticu na zahtjev radnika ili na zahtjev poslodavca u ime radnika. Ako radnik preda zahtjev za poreznu karticu samostalno i porezna uprava mu odobri, u tom slučaju mora karticu predati svome poslodavcu. Kada se žele promijeniti podatci, potrebno je podnijeti zahtjev zbog promjene prezimena, raspodjele osobnog odbitka na više poslodavaca, upisa ili brisanja uzdržavanog člana, dodjele osobnog odbitka s drugim uzdržavanjem, upisa oznake za invalidnost ili potpomognuto područje prve skupine i grada Vukovara i sl. Danas postoje situacije da poslodavci nisu korisnici sustava ePorezna, ne ishodi se suglasnost radnika ili umirovljenika. U tom slučaju Porezna uprava može besplatno izdati poreznu karticu u papirnatom obliku, a poslodavac mora zadržati poreznu karticu kod sebe na čuvanju sve dok radnik, umirovljenik i fizička osoba koja ostvaruje primitak od nesamostalnog rada radi kod njega ili mu se isplaćuje mirovina i ostali primitci od nesamostalnog rada. U slučaju promjene podataka na poreznoj kartici radnici, umirovljenici i fizičke osobe koje stječu primitke od nesamostalnog rada moraju svaku promjenu koja se odnosi na uzdržavane članove, situaciju promjene prebivališta ili boravišta i drugo koje može utjecati na osobni odbitak prijaviti u roku od 30 dana posredstvom svog poslodavca ili sustava e-Građani ili isporučiti nadležnoj Poreznoj upravi vjerodostojne isprave. Putem usluge e-Novorođenče porezni obveznik može tražiti povećanje osobnog odbitka upisom novog djeteta na svoju postojeću poreznu karticu. U situaciji kada radnik u isto vrijeme ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada kod dva ili više poslodavaca, odnosno isplatitelja, može zatražiti raspodjelu osobnog dobitka. Tada Porezna uprava mora na poreznoj kartici napraviti omjer, odnosno evidentirati postotak raspodjele osobnog odbitka prema zahtjevu te izdati novu poreznu karticu. Prema tome, poslodavac mora voditi računa da može koristiti osobni odbitak samo do utvrđenog postotka i bez obzira na to hoće li se tijekom godine dogoditi situacija da za pojedini mjesec ostvari dohodak koji može prijeći taj iznos. U slučaju da porezni obveznik mora promijeniti podatke ili zatražiti izradu porezne kartice, treba priložiti sljedeću dokumentaciju:

⁷⁵ Porezna uprava, Baza znanja o poreznim karticama, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/PoreznaKartica.aspx, (pristupljeno 4.4.2022)

1. potrebna dokumentacija za radnike ili umirovljene osobe:
 - a. kopija osobne iskaznice ili potvrda o boravištu
 - b. rješenje o utvrđenom invaliditetu
2. potrebni dokumenti koji se prilažu za uzdržavane članove uže obitelji:
 - a. potvrda nadležnog tijela za zapošljavanje
 - b. potvrda o usvojenju djeteta i skrbništvu
 - c. izvatke iz matice rođenih, vjenčanih i umrlih (Porezna uprava raspolaže uvidom u podatke)
 - d. podatke o dohotku i drugim primicima uzdržavanih osoba na osnovi kojih se može procijeniti mogu li se smatrati uzdržavanim članovima
 - e. potvrda o redovitom školovanju na školama i fakultetima
 - f. potvrde o prebivalištu ili uobičajenom boravištu i drugo (Porezna uprava raspolaže uvidom u podatke)
 - g. rješenje o utvrđenom invaliditetu.⁷⁶

U situaciji kada uzdržavani članovi uže obitelji radnika ili umirovljenika imaju prebivalište ili uobičajeno boravište u inozemstvu, obveznik u vezi korištenja osobnog odbitka mora priložiti potvrde mjerodavnih inozemnih tijela koje ne smiju biti starije od 6 mjeseci. Potvrde trebaju sadržavati sljedeće podatke:

1. osobne podatke o bračnom drugu, djeci i uzdržavanim članovima uže obitelji, uz naznaku stupnja srodstva
2. podatke o dohotku i drugim primitcima uzdržavanih osoba na osnovi kojih se može procijeniti mogu li se smatrati uzdržavanim članovima
3. rješenja o invalidnosti članova uže obitelji.

⁷⁶ Porezna uprava, Prebacivanje djeteta na poreznu karticu, dostupno na <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/prebacivanje-djeteta-na-poreznu-karticu/>, (pristupljeno 4.4.2022)

Tablica 5. Osobni odbitak na mjesečnoj i godišnjoj razini

Osobni odbitak	Koeficijent	Mjesečna sloboda u kunama	Godišnja sloboda u kunama
Osnovni osobni odbitak	1,6	4.000,00 kn	48.000,00 kn
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni lijev za koji se plaća prehrana	0,7	1.750,00 kn	21.000,00 kn
Prvo dijete	0,7	1.750,00 kn	21.000,00 kn
Drugo dijete	1,0	2.500,00 kn	30.000,00 kn
Treće dijete	1,4	3.500,00 kn	42.000,00 kn
Četvrto dijete	1,9	4.750,00 kn	57.000,00 kn
Peto dijete	2,5	6.250,00 kn	75.000,00 kn
Šesto dijete	3,2	8.000,00 kn	96.000,00 kn
Sedmo dijete	4,0	10.000,00kn	120.000,00 kn
Osmo dijete	4,9	12.250,00 kn	147.000,00 kn
Deveto dijete	5,9	14.750,00 kn	177.000,00 kn
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,4	1.000,00 kn	12.000,00 kn
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegovu	1,5	3.750,00 kn	45.000,00 kn

Izvor: Porezna uprava, Osobni odbitak, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (4.4.2022.)

U Tablici 5. prikazan je osobni odbitak na mjesečnoj i godišnjoj razini, te da bi se dobio osnovni osobni mjesečni odbitak treba izračunati, odnosno pomnožiti

koeficijent 1,6 s osnovicom osobnog odbitka od 2.500,00 kuna što u konačnici iznosi 4.000,00 kuna. U tablici su prikazani izdatci za uzdržavanu djecu, odnosno za svako novo dijete koeficijent osnovnog osobnog odbitka progresivno se povećava. Prema mišljenju Porezne uprave uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se djeca koju roditelji, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju, roditelji poreznog obveznika, očuci i maćehe koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca kada se prvi put zaposle te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 106/18, 121/19, 138/20 i 151/22). Za uzdržavane članove obitelji ne plaća se porez na primitke odnosno dohodak koji ne prelazi 15.000 kuna na godišnjoj razini. Također, prema Zakonu, osobe s invaliditetom smatraju se fizičkim osobama, odnosno porezni obveznici i uzdržavani članovi njihovih obitelji te uzdržavana djeca kojima je rješenje doneseno prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju ili je prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje. U slučaju da porezni obveznik koristi uvećanje osobnog odbitka za 100%-ni invaliditet, pravo na tuđu pomoć i njegu sebe, uzdržavanog člana uže obitelji ili djeteta, u tom slučaju je u primjeni faktor koji iznosi 1,5 i porezni obveznik ne može za sebe i uzdržavanu osobu koristiti osobni odbitak za invalidnost odnosno faktor koji iznosi 0,4.⁷⁷

Treba navesti da postoji iznimka pri postupku utvrđivanja prava na osobni odbitak za uzdržavane članove te se ne uzimaju u obzir sljedeći primitci:

1. primitak koji se odnosi na doplatak za djecu
2. primitci koji su propisani prema posebnim propisima na osnovi socijalne potpore
3. primitci koji se odnose na potpore za novorođenče ili potpora za opremu novorođenog djeteta
4. primitci ili novčane potpore za roditelje i roditeljske potpore propisan kao iznos ispod kojeg se ne može isplatiti novčana potpora
5. primitci koji se odnose na obiteljske mirovine djece nakon smrti roditelja

⁷⁷ Porezna uprava, Osobni odbitak na dohodak, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx, (pristupljeno 27.3.2022)

6. primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi darovanja pravnih i fizičkih osoba, a za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenje, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvenim ustanovama), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, a pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava.
7. primici koji se odnose na nacionalne naknade za starije osobe
8. primitci koji se dobivaju tijekom školovanja, a to su stipendije, nagrade za izvrsnost učenika i studenata isplaćene iz proračuna i bespovratna sredstva koja se isplaćuju iz proračuna, fondova i programa EU i drugih međunarodnih fondova i programa uređenih posebnim propisima i međunarodnim sporazumima, u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja
9. primitci odnosno nagrade za učenike tijekom trajanja praktičnog rada, nauke i naknade za vrijeme kada učenici imaju dualno obrazovanje
10. primitci koji su propisani po svojoj prirodi te predstavljaju samo situaciju kada je uzdržavano od strane roditelja ili članova uže obitelji
11. primitci od odštete osiguranja isplaćenih zbog teške ozljede i priznate invalidnosti
12. primitci koji se odnose na djecu tijekom njihovog školovanja do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja, poslodavac isplaćuje potporu djetetu umrlog radnika ili radnika koji je prije radio te je morao otići iz firme zbog potpunog gubitka radne sposobnosti pod uvjetom da radnik koji je proglašen nesposobnim ne prima primitak po osnovi nesamostalnog rada.

13. primici od naknada troškova prijevoza na posao je mjesnim i međumjesnim javnim prijevozom i naknada troškova službenog putovanja do propisanih iznosa na koje se ne plaća porez na dohodak.⁷⁸

⁷⁸ Uzdržavani član obitelji, dostupno na <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/uzdržavani-clan-obitelji/>, (pristupljeno 29.3.2022)

5. Računovodstveno praćenje obračuna dohotka i poreza na dohodak u poslovnom subjektu

„Računovodstvo je uslužna, opisna, odnosno analitička disciplina ili sustav informacija. Kao aktivnost pružanja usluge, računovodstvo zainteresiranim stranama pruža kvantitativno izražene financijske informacije koje im pomažu pri donošenju odluka o rasporedu i upotrebi resursa kako u poslovnim tako i u neposlovnim subjektima. Kao opisna, odnosno analitička disciplina, računovodstvo utvrđuje veliku količinu poslovnih događaja koji opisuju poslovnu aktivnost. Mjerenjem, razvrstavanjem i sažimanjem smanjuje tu količinu podataka na one najhitnije i međusobno povezane stavke, koje pravilno grupirane i iskazane, opisuju financijsko stanje, rezultate poslovanja i novčani tok određenog gospodarskog subjekta. Kao sustav informacija, računovodstvo prikuplja i priopćava ekonomske informacije o poslovnom ili drugom subjektu širokom krugu osoba čije su odluke i djelovanja povezani s aktivnostima subjekta. Svaki od ova tri opisa iako se mogu činiti različitim, sadrži tri osnovna svojstva računovodstva: identifikacija, vrednovanje i priopćavanje financijskih podataka o gospodarskim subjektima i zainteresiranim pojedincima. Ove osobine svojstvene su računovodstvu već stotinama godina.“⁷⁹

Postupak obračuna plaće vrši se na način da je potrebno proći kroz određene stavke računski pojedinačno. Potrebno je proći kroz ukupno jedanaest stavki, a to su sljedeće stavke: bruto plaća, doprinosi iz plaće (za mirovinsko osiguranje), dohodak, osobni odbitak, porezna osnovica, porez, prirez, ukupan iznos poreza i prireza, neto iznos plaće, doprinosi na plaću (za zdravstveno osiguranje) i na kraju ukupan trošak plaće. Poslodavac je obvezan radniku isplatiti plaću koju je radnik stekao svojim radom i određeno je Zakonom o radu (NN 127/17 i 151/22) i Zakon o kolektivnim ugovorima (NN 92/22). Sam postupak obračuna plaća vrši se sukladno Pravilniku o porezu na dohodak (NN 112/22), Zakonu o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20), Zakonu o doprinosima (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18) i obveznici poreza na dohodak plaćaju prirez porezu na dohodak ovisno na kojem području imaju prijavljeno boravište ili prebivalište, a temeljem čega je određena obveza plaćanja prireza. Prilikom obračuna plaće treba biti oprezan zato što je to složen i kompleksan

⁷⁹ Spremić I., et al., Računovodstvo, Zagreb, ekonomski fakultet Zagreb, 2003., str. 10.

postupak u kojemu je potrebno stručno poznavati i uvažavati brojne zakone koji se često mijenjaju. Osoba koja se bavi obračunom mora kontinuirano pratiti promjene zakona zbog upotrebe najnovijih odredaba.

Bruto plaća ili bruto 1 je termin kojim se služe računovođe za iznos plaće zaposlenika prije nego što krene postupak obračuna i oduzimanja iznosa za porez, prirez i doprinose iz plaće. Bruto 1 nalazi se na vrhu platne liste i ne možemo ga vidjeti na izvatku tekućeg računa. Osim bruto 1 imamo i bruto 2 čiji iznos je veći od iznosa bruto 1, te taj iznos nazvan bruto 2 poslodavac mora zaraditi kako bi na kraju obračuna radnici dobili svoju plaću odnosno neto plaću. Bruto 2 je minimalan iznos koji radnici moraju stvoriti obavljanjem svoga rada na poslu da bi poduzeće bilo na financijskoj nuli.

Doprinosi iz plaća na mirovinsko osiguranje potrebno je uplaćivati u mirovinsko osiguranje od strane obveznika po stopi od 15% u prvi stup, a 5% u drugi stup mirovinskog osiguranja. Plaća ili dohodak je iznos novca koji ostane nakon što se od bruto iznosa oduzmu doprinosi.

Osobni odbitak je neoporeziv dio dohotka od strane poreznog obveznika odnosno to je iznos za koji će se umanjiti dohodak i dobiti porezna osnovica. U Republici Hrvatskoj osnovica osobnog odbitka iznosi 2.500,00 kuna za svaki mjesec poreznog razdoblja. Nadalje porez obračunava, uplaćuje i obustavlja poslodavac za svaki mjesec tijekom godine, a visinu prireza određuje područje na kojemu imamo prebivalište ili boravište. Kada od bruto plaće oduzmemo doprinose iz plaće odnosno mirovinsko, porez i prirez dobijemo neto plaću. Neto plaća je iznos koji radnik prima na svoj račun. Poslodavac prilikom obračuna plaće mora obračunati doprinose na plaću, a to su sljedeći doprinosi: doprinosi za zdravstveno osiguranje koji iznosi 16,5% dok su doprinosi za ozljede na radu i doprinosi za zapošljavanje ukinuti u 2019. godini. Na kraju kada zbrojimo doprinose na plaću i bruto plaću dobijemo ukupni trošak plaće. U nastavku se navodi primjer obračuna plaće.

Primjer 1. Marko Marković zaposlen je u poduzeću Hrast d.o.o i ima bruto plaću u iznosu od 12.540,00 kuna, živi na području Zagreba gdje stopa prireza iznosi 18%, ima dvoje djece i obveznik je drugog stupa mirovinskog osiguranja. Nadalje, u Tablici 6. prikazan je obračun plaće.

Tablica 6. Primjer obračuna plaće

Bruto 1	12.540,00 kuna
I. stup mirovinskog osiguranja (15%)	$12.540,00 * 15\% = 1.881,00$ kuna
II. stup mirovinskog osiguranja (5%)	$12.540,00 * 5\% = 627,00$ kuna
Ukupno doprinosi iz bruto plaće (20%)	$1.881,00 + 627,00 = 2.508,00$ kuna
Dohodak	$12.540,00 - 2.508,00 = 10.032,00$ kuna
Ukupna olakšica	$4.000,00 + 1.750,00 + 2.500,00 = 8.250,00$ kuna
Oporezivi dohodak	$10.032,00 - 8.250,00 = 1.782,00$ kuna
Ukupni porez	$1.782,00 * 20\% = 365,40$ kuna
Ukupni prirez	$365,40 * 18\% = 64,15$ kuna
Ukupni porez i prirez	$365,40 + 64,15 = 420,55$ kuna
Doprinos za zdravstveno osiguranje (16,5%)	$12.540,00 * 16,5\% = 2.069,10$ kuna
Ukupno doprinosi na bruto	2.069,10 kuna
Neto plaća	$10.032,00 - 420,55 = 9.611,45$ kuna
Ukupan trošak plaće (bruto 2)	$12.540,00 + 2.069,10 = 14.609,10$ kuna

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

Iz prikazanog primjera obračuna plaće vidljivo je da bruto 1 iznosi 12.540,00 kuna te da nakon obračuna doprinosa prema mirovinskom osiguranju doprinosi ukupno iznose 2.508,00 kuna. Oporezivi dio dohotka dobiva se tako da se od dohotka koji iznosi 10.032,00 kuna oduzme ukupna olakšica koja iznosi 8.250,00 kuna i dobije se iznos od 1.782,00 kuna. Na taj iznos potrebno je obračunati porez i prirez koji ukupno iznose 420,55 kuna. Poslodavac mora izdvojiti doprinose na plaću koji iznose 2.069,10 kuna. Kada se zbroji doprinos na plaću i bruto 1 dobije se ukupan iznos troška plaće koji iznosi 14.609,10 kuna. Na kraju radnik prima plaću na svoj račun u

iznosu od 9.611,45 kuna koja je dobivena tako da je od dohotka oduzet ukupni porez i prirez koji se obračunao. Poslije obračuna slijedi postupak knjiženja, a to su sljedeće poslovne promjene:

1. knjiži se obveza za bruto plaću
2. knjiži se obveza iz plaće (obveza za MIO i obveza za porez i prirez)
3. knjiži se obveza za doprinos za zdravstveno osiguranje
4. knjiži se podmirenje svih obveza sa žiro računa.

Tablica 7. Knjiženje poslovnih promjena od obračuna plaće

Red.br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Trošak bruto plaće	12.540,00 kuna	470	
	Obveza za plaću	12.540,00 kuna		270
2.	Obveza za plaću	12.540,00 kuna	270	
	Obveza za MIO, I stup	1.881,00 kuna		2720
	Obveza za MIO, II stup	627,00 kuna		2721
	Obveza za porez	365,40 kuna		273
	Obveza za prirez	64,15 kuna		274
	Obveza za neto plaću	9.611,45 kuna		271
3.	Trošak doprinosa za zdravstveno osiguranje	2.069,10 kuna	4720	
	Obveza za doprinos za zdravstveno osiguranje	2.069,10 kuna		2640
4.	Žiro račun	14.618,00 kuna	S° x	1000
	Obveza za MIO, I stup	1.881,00 kuna	2720	
	Obveza za MIO, II stup	627,00 kuna	2721	
	Obveza za porez	365,40 kuna	273	
	Obveza za prirez	64,15 kuna	274	
	Obveza za neto plaću	9.611,45 kuna	271	
	Obveza za doprinos za	2.069,10 kuna	2640	

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

6. Primjer obračuna poreza na dohodak od samostalne djelatnosti

U primjeru obračuna poreza na dohodak od samostalne djelatnosti dan je primjer poreznog obveznika Marka Markovića koji obavlja samostalnu djelatnost i svojim radom je u sustavu poreza na dodanu vrijednost. U 2021. godini ostvario je bruto primitak u iznosu od 500.000,00 kuna, a obveznik je poreza na dodanu vrijednost koja u primitcima iznosi 100.000,00 kn dok sami primitci iznose 400.000,00 kuna. Marko Marković je svoje ukupne bruto izdatke prikazao u knjizi primitaka i izdataka, a to su: gotovina u iznosu od 38.300,00 kuna, žiro račun u iznosu od 133.000,00 kuna, obračun amortizacije u popisu dugotrajne imovine u iznosu od 15.000,00 kuna, porez na dodatnu vrijednost u izdatcima iznosi 37.260,00 kuna te ukupni izdatci u iznosu od 149.040,00 kuna. U 2021. godini ostvario je dohodak u iznosu od 250.960,00 kuna. Prema evidentiranom porezni obveznik ima jedno uzdržavano dijete i ima prijavljeno prebivalište u gradu Zagrebu gdje stopa prireza za 2021. godinu iznosi 18%. Obveznik je također uplatio 28.628,33 kuna predujmova i utvrđena mu je razlika za uplatu u iznosu od 14.314,17 kuna. Razliku poreza po godišnjoj prijavi obveznik mora uplatiti s danom podnošenja porezne prijave, a najkasnije do 28.2.2022.

Slijedi Tablica 8. u kojoj je prikazan obračun dohotka od samostalne djelatnosti.

Tablica 8. Obračun dohotka od samostalne djelatnosti za 2021. godinu

Dohodak	250.960,00 kuna
Osobni odbitak (4.000,00 kn x12mj.)	48.000,00 kuna
Uzdržavani član (1.750,00 knx12 mj.)	21.000,00 kuna
Osnovica za oporezivanje	181.960,00 kuna
Porez 20%	36.392,00 kuna
Prirez 18% za 2021. godinu	6.550,56 kuna
Ukupno porezna obveza	42.942,50 kuna
Predujam za sljedeće razdoblje utvrđuje se u iznosu od	3.578,54 kuna

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

Prilikom prijave poreza Marko Marković mora obrazložiti primitke koje je primio na žiro računu tijekom poreznog razdoblja. S druge strane, primitke koje nije ostvario od obavljanja djelatnosti mora dokumentirati pomoću izvadaka sa žiro računa. U ovom

primjeru obveznik ima pozajmicu na žiro računu zbog problema likvidnosti obrta. Uz poreznu prijavu poreza na dohodak porezni obveznik dostavlja obrazac Pregled poslovnih primitaka i izdataka i Obrazac dugotrajne imovine. U navedenim obrascima porezni obveznik navodi osnovna sredstva kojima se služi za obavljanje djelatnosti i obračunava amortizaciju koju iskazuje u pregledu primitaka i izdataka.

Tablica 9. Porezni obveznik u Obrascu dugotrajne imovine navodi stroj

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31.12.2021. GODINE								Obrazac DI
I. OPĆI PODATCI O POREZKOM OBVEZNIKU								
1. NAZIV DJELATNOSTI							OBRADA DRVETA	
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI							MARKO MARKOVIĆ	
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA							ZAGREB	
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI							03611283396	
II. PODATCI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI								
R. BR.	NAZIV STVAR I ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/NADNEV-AK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJA-NJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNIGOV. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Stroj	Rn 20.12.20	60.000,00 kuna	60.000,00 kuna	4	25%	15.000,00 kuna	45.000,00 kuna
	Ukupno		60.000,00 kuna	60.000,00 kuna			15.000,00 kuna	45.000,00 kuna

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

Tablica 10. Porezni obveznik u obrascu PPI unosi podatke o poslovnim primitcima i izdatcima samostalne djelatnosti

PREGLED POSLOVNIH PRIMITAKA I IZDATAKA OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI OSTVARENIH U 2021. GODINI	
I. OPĆI PODATCI O POREZNOM OBVEZNIKU	
1. IME I PREZIME	MARKO MARKOVIĆ
2. ADRESA PREBIVALIŠTA	ZAGREB
3. OIB:	03611283396
OPIS	IZNOS (u kunama i lipama)
II. PRIMITCI	
1. Primitci u gotovini	
2. Primitci putem žiroračuna	500.000,00 kuna
3. Primitci u naravi	
4. Primitci u svezi otuđenja materijalne i nematerijalne imovine	
5. Primitci poreznog razdoblja u visini iznosa evidentiranih izdataka nastalih temeljem amortizacije iz članka 31. stavak 7. Zakona o porezu na dohodak (NN 32/20)	
6. PDV u primicima	100.000,00 kuna
7. UKUPNI PRIMITCI (1+2+3+4+5-6)	400.000,00 kuna
III IZDATCI	
1. Izdatci u gotovini	38.300,00 kuna
2. Izdatci putem žiroračuna	133.000,00 kuna
3. Izdatci u naravi	15.000,00 kuna
4. Izdatci otpisa	15.000,00 kuna
5. Izdatci reprezentacije	
6. Izdatci u svezi s otuđenjem materijalne i nematerijalne imovine	

7. PDV u izdacima	37.260,00 kuna
8. Izdatci koji se porezno ne priznaju iz članka 33. Zakona o porezu na dohodak (NN 151/22)	
9. UKUPNI IZDATCI (1+2+3-7-8)	149.040,00 kuna
IV. OSTVARENI DOHODAK/GUBITAK (II.7.2-III.9)	250.960,00 kuna
V. DODATAK PREGLEDU POSLOVNIH PRIMITAKA I IZDATAKA	
1. Broj zaposlenih radnika na dan 31. prosinca	
2. Razlika između prometa po žiroračunu i iskazanih primitaka pod II.2. (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6.)	25.000,00 kuna
2.1. Polog utška koji je iskazan pod II.1.	
2.2. Polog utška iz ranijeg poreznog razdoblja	
2.3. Primitljeni iznos kredita	
2.4. Primitljeni iznos zajmova	25.000,00 kuna
2.5. Primitljeni iznosi po osnovi državnih pomoći, poticaja i potpora namijenjenih za nabavu dugotrajne imovine koja podliježe amortizaciji	
2.6. Ostali navedeni primitci, koji se ne smatraju oporezivim primitcima	
Zagreb, <u>23.1.2022.</u>	<u>Marko Marković</u> potpis poreznog obveznika

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

Iznos PDV-a u primitcima i izdatcima evidentiraju samo obveznici koji su istovremeno i obveznici poreza na dodanu vrijednost.⁸⁰

U Tablici 11. prikazana je prijava poreza na dohodak u 2021. godini. Porezni obveznik u prijavi poreza na dohodak navodi svoje osobne podatke i pod uzdržavane članove uže obitelji navodi kćer Luciju Marković.

⁸⁰ Porezna uprava, Obrazac P-PPI, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/P-PPI.pdf, (pristupljno 15.4.2022.)

Tablica 11. Prijava poreza na dohodak putem obrasca DOH u 2021. godini

Republika Hrvatska						Obrazac DOH
Ministarstvo financija, porezna uprava						
Područni ured:			Zagreb			
Ispostava:			Zagreb			
Prijava poreza na dohodak za 2021. Godinu						
1. Opći podaci						
1.1. Ime i prezime / ime roditelja:			Marko Marković / Matija			
1.2. ADRESA (mjesto, ulica i kućni broj):			Zagreb			
1.2.1. Telefon:			0992362145			
1.2.2. Adresa elektroničke pošte:			Markomarković#12@gmail.com			
1.3. OIB:			03611283396			
1.4. Potpomognuta područja ¹ i područje grada Vukovara (zaokružiti područje):						DA / NE
1.5. Promjena prebivališta / uobičajenog prebivališta tijekom godine						
R. br.	Razdoblje		Država	Mjesto	Ulica i kućni broj	Potpom. Podr. I grad Vukovar ²
1.	od	do				
2.	od	do				
3.	od	do				
1.6. Invalid i Hrvatski ratni vojni invalid iz domovinskog rata (HRVI)						
R. br.	Razdoblje invalidnosti		HRVI DA / NE	Oznaka invalidnosti ³ (zaokružiti)		Postotak invalidnosti (ispunjava HRVI)
1.	od	do			*	
2.	od	do			*	
1.7. Broj računa:						

Otvoren u (naziv i sjedište):							
1.8. Podaci o opunomoćeniku / poreznom savjetniku							
1.8.1. Naziv / ime i prezime:							
1.8.2. Adresa sjedišta / prebivališta / boravišta:							
1.8.3. OIB:							
2. Podaci o uzdržavanim članovima uže obitelji							
R. br.	Ime i prezime i srodstvo	OIB	Potpom. pod. I gr. Vukovar (p1, p2)	Invalid (I ili I*)	Razdoblje korištenja (od- do)	Osobni odbitak dijeli se s osobom	
						OIB	Postotak osobnog odbitka
1.	Lucija Marković	25647869874			01.01.-31.12.		
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
3. Podaci u uvećanju osobnog odbitka za							
3.1. Plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu							
3.2. Dana darovanja							
3.3. Ukupno (3.1.+3.2.)							

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

1 Područja jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske

2 Upisuje se oznaka P1

3 Oznaka invalidnosti: I* - 100% invalidnost ili pravo na tuđu pomoć i njegu zbog invalidnosti⁸¹

Slijedi Tablica 12. u kojoj je prikazan ostvareni dohodak od samostalne djelatnosti.

Tablica 12. Prikaz podataka o ostvarenom dohotku od samostalne djelatnosti

DIO SD								
4.3. Dohodak od samostalne djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva i djelatnosti koje se oporezuju kao samostalna djelatnost (prema pregledu primitaka i izdataka)								
OIB poreznog obveznika:								
4.3.1. Dohodak/ gubitak ostvaren u tekućoj godini								
4.3.1.1. Tuzemni dohodak								
R. br.	Dohodak / gubitak pojedinca	Umanjenja dohotka / uvećanje gubitka pojedinca (ukupno pod 4.3.5. stupac 3)	Zajednički dohodak		Gubitak (<0)	Dohodak (> ili = 0)	Uplaćeni porez i / uvećanje prizrez	
			OIB nositelja zajedničke djelatnosti	Iznos dohotka / gubitka			Tuzemni	Inozemni
1	2	3	4	5	6 (2-3+5)	7 (2-3+5)	8	9
1.	250.960,00 kuna					250.960,00 kuna		
2.								
3.								

⁸¹ Poreza uprava, obrazac dohodak od samostalne djelatnosti, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/DOH.pdf, (pristupljeno 17.4.2022.)

4.3.1.2. Inozemni dohodak					
1	Država izvora	6	7	8	9
1.					
2.					
3.					
Ukupno 4.3.1.			250.960,00 kuna		
4.3.2. Umanjenje za preneseni gubitak (4.3.6. stup. 4)					
4.3.3. Ukupno dohodak (4.3.1. stup. 7. – 4.3.2.), uplaćeni porez i prirez					
4.3.4. Predujam poreza na dohodak za sljedeće porezno razdoblje ¹					
4.3.5. Umanjenja dohotka pojedinca					
R.	Umanjenje dohotka za			Iznos	
BR.					
1	2			3	
1.	Plaće novozaposlenih osoba				
2.	Državne potpore za naukovanje za obrtnička zanimanja				
3.	Državne potpore za obrazovanje i izobrazbu				
4.	Izdatke istraživanja i razvoja				
Ukupno 4.3.5.					
4.3.6. Gubitak od samostalne djelatnosti za prijenos					
R.	Godina	Iznos prenesenog gubitka	Umanjenje gubitka u tekućoj godini	Iznos gubitka u tekućoj godini (pod 4.3.1. STUP. 6)	Prijenos
BR.					
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3.					
4.3.7. Dohodak od samostalne djelatnosti ostvaren na potpomognutim područjima i području grada Vukovara za koji su propisane olakšice					
R.	Potpomognuta područja i područje grada Vukovara		Iznos dohotka	Udio	(4.3.7.

br.			Stup.3. / sveukupni dohodak pod 5.) U %
1	2	3	4
1.	I. Skupina		
2.	Grad Vukovar		

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

1 Upisuje se iznos iz priloga UPO pod 9.7.2.⁸²

Tablica 13. Pokazuje nastavak prikazanih podataka u obrascu DOH.

5. Sveukupno dohodak, Dohodak		Uplaćeni porez i prerez	
uplaćeni porez i prerez (u		Tuzemni	Inozemni
kunami i lipama) (4.1.7. + 4.2.3. + 4.3.3.)			
	250.960,00 kuna		
6. Podaci o olakšicama, oslobođenjima i poticajima			
R. br.	Opis	Iznos (u kunama i lipama)	
1	2	3	
1.	Neoporezivi primitci umjetnika (članak 20. zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva (NN 43/96 i 44/96))		
2.	Neoporezivi dio umjetničkog honorara (članak 22. zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva (NN 43/96 i 44/96))		
3.	Porezno priznati izdatci reprezentacije (čl. 33. st.1. t.1. odnosno 95. stavak 6. Zakona o porezu na dohodak (NN 151/22))		
4.	Priznati predujam poreza za umirovljenike i osobe koje borave na području i skupine pp i gradu Vukovaru (čl. 46.		

⁸² Porezna uprava, obrazac DOH, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/DOH.pdf, (pristupljeno 14.4.2022)

	st.2. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19))	
5.	Umanjenje poreza za olakšicu HRVI (čl.42. st.1. Zakona o porezu na dohodak (NN 121/19 i 138/20))	
6.	Umanjenje poreza za olakšice na potpomognutim područjima i na području grada Vukovara (čl. 43. Zakona o porezu na dohodak (NN 121/19 i 138/20))	
7. Popis priloženih isprava		
8. Napomene poreznog obveznika / opunomoćenika / poreznog savjetnika		
ZA ISTINITOST I VJERODOSTOJNOST PODATAKA JAMČIM VLASTITIM POTPISOM		
Nadnevak	<u>Zagreb 23.1.2022.</u>	<u>Marko Marković</u>
		(potpis poreznog obveznika /opunomoćenika /poreznog savjetnika)

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

Nadalje, prikazana je Tablica 14. u kojoj je vidljiv dio obrasca za utvrđivanje poreza i prireza za 2021. godinu.

Tablica 14. Prikaz dijela obrasca za utvrđivanje poreza i prireza

PRILOG UPO (u kunama i lipama)					
9. Utvrđivanje poreza i prireza za 2021. godinu					
9.1. Iznos dijela osobnog odbitka za poreznog obveznika i uzdržavane članove					
Mjesec	Iznos osnovnog osobnog odbitka	Ukupan koeficijent uvećanja osnovnog osobnog	Iznos uvećanja osnovnog odbitka	Ukupan iznos odbitka	mjesečni osobnog

		odbitka		
1	2 (4.000,00)	3	4 (st. 3*2.500,00)	5 (st. 2+ st. 4)
I.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
II.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
III.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
IV.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
V.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
VI.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
VII.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
VIII.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
IX.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
X.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
XI.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
XII.	4.000,00	0,70	1.750,00	5.750,00
Ukupno 9.1.				69.000,00 kuna
9.2. Iznos dijela osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu i dana darovanja (pod 3.3.)				
9.3. Ukupno godišnji osobni odbitak (9.1. + 9.2.)				250.960,00 kuna
9.4. Utvrđivanje godišnje porezne osnovice				
9.4.1. Sveukupni godišnji dohodak (pod 5.)				250.960,00 kuna
9.4.2. Ukupni godišnji osobni odbitak (pod 9.3.) < ili = 9.4.1.				69.000,00 kuna
9.4.3. Godišnja porezna osnovica (9.4.1. - 9.4.2.)				181.960,00 kuna
9.5. Utvrđivanje godišnjeg poreza i prireza				
9.5.1. Godišnja porezna osnovica (9.4.3.)				181.960,00 kuna
9.5.2. Dio porezne osnovice do 360.000,00 kn za primjenu stope 20%				181.960,00 kuna
9.5.3. Godišnji porez po stopi 20%				36.392,00 kuna
9.5.4. Ukupni godišnji porez				36.392,00 kuna
9.5.5. Godišnji prirez (9.5.4. * stopa prireza)				6.550,56 kuna
			Zagreb	18%

9.5.6. Godišnja obveza poreza i prireza (9.5.4. + 9.5.5.)	42.942,56 kuna
9.6. Utvrđivanje razlike poreza i prireza	
9.6.1. Umanjenje poreza i prireza od samostalne djelatnosti na području grada Vukovara¹	
9.6.2. Umanjenje poreza i prireza od samostalne djelatnosti na potpomognutom području i. Skupine²	
9.6.3. Ukupno umanjenje poreza i prireza od samostalne djelatnosti (9.6.1.+ 9.6.2.)	
9.6.4. Umanjenje za olakšicu HRVI	
9.6.5. Umanjenje iz čl. 84. St. 5. Pravilnika	
9.6.6. Godišnja obveza poreza i prireza	42.942,50 kuna
9.6.7. Uplaćeni predujam poreza i prireza u tuzemstvu	28.628,33 kuna
9.6.8. Uplaćeni predujam po osnovi mirovine ostvarene u tuzemstvu iz čl. 46. st. 2. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19 iznos pod 4.1.5. st. 6.)	
9.6.9. Uplaćeni predujam u tuzemstvu po osnovi mirovine ostvarene u/iz inozemstva iz čl. 46. st. 2. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19 iznos pod 4.1.6. st. 4.)	
9.6.10. Uplaćeni predujam u tuzemstvu po osnovi plaće ostvarene u tuzemstvu na p1 i/ili na području grada Vukovara iz čl. 46. St. 2. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19 iznos pod 4.1.2. st. 6.)	
9.6.11. Uplaćeni predujam u tuzemstvu po osnovi plaće iz inozemstva za vrijeme boravka na p1 i/ili na području grada Vukovara iz čl. 46. st. 2. Zakona o porezu na dohodak (NN 106/18 i 121/19 iznos pod 4.1.4.st. 4.)	
9.6.12. Ukupno uplaćeni porez u inozemstvu	
9.6.13. Uplaćeni porez u inozemstvu koji se može odbiti (= ili < 9.6.12. i = ili < 9.6.6.)	
9.6.14. Ukupno uplaćeni porez i prirez (9.6.7.+9.6.8. + 9.6.9. + 9.6.10. + 9.6.11. + 9.6.13.)	28.628,33 kuna

9.6.15. Razlika poreza i prireza za uplatu (9.6.6. - 9.6.14.)		14.314.17 kuna
9.6.16. Razlika poreza i prireza za povrat (9.6.14. - 9.6.6.)		
9.7. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od samostalne djelatnosti za sljedeće porezno razdoblje		
7.1. Udio dohotka od samostalne djelatnosti u sveukupnom dohotku (4.3.3. stupac 7 / sveukupni dohodak pod 5.) u postotku		
9.7.2. Predujam poreza na dohodak (9.6.6. * 9.7.1. / broj mjeseci obavljanja djelatnosti)	12	3.578,54 kuna

Izvor: Izradio autor na temelju proučene literature i dobivenih podataka na praksi

1 Iznos poreza i prireza za koji se umanjuje godišnja obveza poreza i prireza pod 9.5.9. = [(godišnja obveza poreza i prireza pod 9.5.9.) * (postotak iz 4.3.7. stup.4. grada Vukovara)] * 100%

2 Iznos poreza i prireza za koji se umanjuje godišnja obveza poreza i prireza pod 9.5.9. = [(godišnja obveza poreza i prireza pod 9.5.9.) * (postotak iz 4.3.7. stup.4. prve skupine)] * 50%⁸³

⁸³ Porezna uprava, obrazac za utvrđivanje poreza i prireza, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/PRILOG%20UPO.pdf>, (pristupljeno 20.4.2022)

7. Zaključak

Na samom kraju diplomskog rada možemo zaključiti da porez na dohodak ubrajamo u jedan od pravednijih poreza koji je uveden, ne samo u Republici Hrvatskoj već i u ostale zemlje diljem svijeta. Smatra se pravednim zbog toga što za obveznike koji imaju manji dohodak, primjenjivat će se manja porezna stopa, dok kod obveznika koji imaju veći dohodak, primjenjivat će se veća stopa. Kada se u porezni sustav uvodi novi porez za svaku zemlju, odnosno za njeno stanovništvo predstavlja teret i taj porez od svih najviše narušava privatnost stanovništva, odnosno nemaju slobodu trošenja svoga dohotka onako kako su to zamislili. Porez na dohodak prvi put se pojavljuje 1798. godine u Engleskoj, uveden je zbog nedostatka novaca za financiranje rata protiv Francuza i ostalih rashoda vezanih za vojsku i vojnu opremu. U Republici Hrvatskoj porez na dohodak aktivan je od 1994. godine te je donesen samostalni zakon primjene poreza na dohodak. Države koriste jednu od tri vrste poreznih oblika na dohodak, a to su: engleski, romanski i germanski oblik poreza na dohodak koji također koristi i Republika Hrvatska. Primjenom germanskog oblika poreza u gospodarstvima dolazi se do zaključka da je izdašan, pravedan i univerzalne naravi, a odmjerava se od poreze snage poreznog obveznika ili domaćinstva. Poteškoće koje su vezane za ovaj oblik poreza na dohodak puno su vidljivije nego kod engleskog i romanskog oblika. Danas je ovakva vrsta poreza na dohodak uređena zakonom, pravilnikom i posebnim pravilnicima koji su do danas imali nekoliko izmjena. S obzirom na to da je Republika Hrvatska u Europskoj uniji, porezi moraju biti usklađeni sa smjernicama EU, a njihova raspodjela uređena je Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne ili regionalne samouprave (NN 127/17 i 138/20). Ovakvu vrstu poreza svrstavamo u izravni oblik poreza i nameće se na dohodak pojedinca prema progresivnim stopama. Glavni izvori dohotka, odnosno njihova podjela definirana je iz stavka 1. članka 5. Zakona o porezu na dohodak (NN106/18) i to kao: dohodak od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugi dohodak. Republika Hrvatska u odnosu na ostale zemlje EU ima visoku poreznu stopu na dohodak, a s druge strane plaća su male u odnosu na one u EU. U 2022. godini plaća, odnosno minimalna plaća povećala se sa 3.200,00 kuna na 3.800,00 kuna.

8. Literatura

Knjige:

1. Bakran, D.; Cutvarić, M.; Milčić, I.; Sirovica, K.; Orlović, L.; Zuber, M. (2018) Porezni vodič u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
2. Jelčić N., Javne financije, informator; 1997., str. 183.
3. Jelčić, B: Javne financije, RRIFFPlus, Zagreb, 2001., str.222.
4. Jelčić. B.: Porezi;Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb, 2011.god. str 119.
5. Spremić I., et al., Računovodstvo, Zagreb, ekonomski fakultet Zagreb, 2003., str. 10.
6. Bakran, D.; Cutvarić, M.; Milčić, I.; Sirovica, K.; Orlović, L.; Zuber, M. (2018) Porezni vodič u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Članci:

1. Kesner-Škreb M., Financijska teorija i praksa, Porez na dohodak, Vol. 28 No. 4, 2004., (501-504), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/8878> , (pristupljeno 2.3.2022.)
2. Lončar G., Porezna uprava, Porezi i doprinosi, Godišnja prijava i primjena posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2021., Zagreb.
3. Miljenko J., FIP - Financije i pravo, Vol. 3 No. 1, 2015., (83-100), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/230042>, (pristupljeno 7.3.2022.)
4. Mahović M., Porezna uprava, Poslovanje obrtnika, Godišnji obračun poslovanja i podnošenje porezne prijave za 2021. godinu za samostalnu obrtničku djelatnost, Zagreb.
5. Ministarstvo financija, Oporezivanje mirovine, porezne obveze umirovljenika i isplatitelja mirovine, X. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, 2016, Zagreb, dostupno na https://www.poreznauprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/Mirovine_144.pdf, (pristupljeno 25.3.2022.)

6. Šimović H., EFZG Razvoj poreza na dohodak u RH, Vol.19 No. 01, 2012.,(1-23), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/201685>, (pristupljeno 5.3.2022.)
7. Šimović H., Deskar Škrbić M., Učinak promjena poreznih stopa na porezno opterećenje rada u Hrvatskoj , Vol. No. 13, 2015., (1-17), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/218460>, (pristupljeno 5.3.2022.)
8. Šimurina N., Rajković L., Uloga poreza po odbitku i ugovora o izbjegavanju međunarodnog dvostrukog oporezivanja u poreznome sustavu Republike Hrvatske, Vol. 13 No. 2, 2015., (153-170), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/219602>, (pristupljeno 15.3.2022.)
9. Vlaić D., Najznačajnije izmjene hrvatskog poreznog sustava, Vol. No. 1-2/2017, 2017., (141-156), dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/260573>, (pristupljeno 12.3.2022.)

Internetski izvori:

1. Deloitte d.o.o., Oporezivanje dohotka, dostupno na <https://www2.deloitte.com/hr/hr.html>, (pristupljeno 15.3.2022.)
2. Europska unija, Porez na dohodak u zemljama EU-a, dostupno na https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/double-taxation/index_hr.htm, (pristupljeno 11.3.2022.)
3. E-Građanin, Porezna kartica, dostupno na <https://gov.hr/hr/porezna-kartica/838>, (pristupljeno 25.3.2022)
4. FINA, Prijava u mirovinski fond, dostupno na <https://www.fina.hr/prijava/-promjena-mirovinskog-fonda-ii.-stup>, (pristupljeno 1.4.2022.)
5. Financijski klub, Povijest poreza na dohodak, dostupno na <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>, (pristupljeno 4.3.2022.)
6. Hrvatska obrtnička komora, Promjene u sustavu poreza na dohodak, dostupno na <https://www.hok.hr/novosti-iz-hok/promjene-poreznih-zakona-u-2021-godini>, (pristupljeno 14.3.2022.)
7. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Porez na mirovine, dostupno na <https://www.mirovinsko.hr/hr/porez-na-mirovine-i-ostali-odbici/830>, (pristupljeno 27.3.2022.)

8. Jelčić B., Bejaković P., Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatsko, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Svezak 39, Zagreb dostupno na <https://www.ijf.hr/upload/files/file/knjige/bejakovic-jelcic.pdf> (pristupljeno 4.3.2022.)
9. KPMG d.o.o., Izmjene poreznih propisa, dostupno na <https://home.kpmg/hr/en/home/insights/2020/12/porezne-i-druge-novosti-od-1-sijecnja-2021-godine.html>, (pristupljeno 16.3.2022.)
10. Moj-bankar.hr, Dohodak, dostupno na <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/D/Dohodak>, (pristupljeno 14.3.2022.)
11. Pojmovnik, Porez na dohodak, dostupno na <http://www.ijf.hr/pojmovnik/dohodak.htm>, (pristupljeno 2.3.2022.)
12. Porezna uprava, Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj, dostupno na <https://www.poreznauprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>, (pristupljeno 16.3.2022.)
13. Porezni vodič za poreze, Porezi u Republici Hrvatskoj, dostupno na http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf, (pristupljeno 8.3.2022.)
14. Porezni vodič za dohodak, Dohodak u Republici Hrvatskoj http://www.ijf.hr/porezni_vodic/3-04/3dohodak.pdf, (pristupljeno 8.3.2022.)
15. Odvjetnički ured, Porez na mirovine, <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/porez-na-mirovine/>, (pristupljeno 27.3.2022.)
16. PFS, Porezni sustav, www.pravst.unist.hr/dokumenti/porezni_sustav.ppt, (pristupljeno 2.3.2022.)
17. Portal IUS-INFO, Utvrđivanje porezne rezidentnosti fizičkih osoba, dostupno na <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/50897>, (pristupljeno 25.3.2022.)
18. Zakon o porezu na dohodak (NN106/18, 121/19, 32/20, 138/21 i 151/22), dostupno na <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (pristupljeno 2.3.2022.)

9. Popis tablica

<u>Tablica 1. Prihod od poreza na dohodak i % udio u BDP-u, javnim i poreznim prihodima za razdoblje od 2001. do 2003. godine.</u>	7
<u>Tablica 2. Izmjene i dopune u Zakonu o porez na dohodak (NN 106/18) u 2021. godini</u>	10
<u>Tablica 3. Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koje je Republika Hrvatska sklopila i preuzela u primjenu u razdoblju od 1991. do 2020. godine</u>	12
<u>Tablica 4. Stope prireza po gradovima</u>	51
<u>Tablica 5. Osobni odbitak na mjesečnoj i godišnjoj razini</u>	58
<u>Tablica 6. Primjer obračuna plaće</u>	64
<u>Tablica 7. Knjiženje poslovnih promjena od obračuna plaće</u>	65
<u>Tablica 8. Obračun dohotka od samostalne djelatnosti za 2021. godinu</u>	66
<u>Tablica 9. Porezni obveznik u Obrascu dugotrajne imovine navodi stroj</u>	67
<u>Tablica 10. Porezni obvezni u obrascu PPI unosi podatke o poslovnim primitcima i izdancima samostalne djelatnosti</u>	68
<u>Tablica 11. Prijava poreza na dohodak putem obrasca DOH u 2021. godini</u>	70
<u>Tablica 12. Prikaz podataka o ostvarenom dohotku od samostalne djelatnosti</u>	72
<u>Tablica 13. Pokazuje nastavak prikazanih podataka u obrazac DOH</u>	74
<u>Tablica 14. Prikaz dijela obrasca za utvrđivanje poreza i prireza</u>	75

10. Sažetak

U diplomskom radu „Oporezivanje dohotka“ objašnjava se što je dohodak, njegova povijest te kada se prvi puta pojavljuje u Europi i na području Republike Hrvatske. Radi se o novom porezu koji se pojavljuje krajem 18. stoljeća i u to doba za većinu ljudi predstavlja nepoznatu pojavu zbog čijeg je izučavanja bilo potrebno odrediti pojam i definiciju samog dohotka. Danas nakon dva stoljeća postoje brojne definicije i pojmovi koji su vezani za dohodak i ne može biti jednak u svim zemlja. Porez na dohodak u odnosu na ostale poreze je pravedan zato što veću stopu plaćaju radnici čije su plaće veće u odnosu na radnike koji ostvaruju manji dohodak i prema njima se primjenjuje manja porezna stopa. S druge strane njegovo prikupljanje narušava privatnost građana. Nadalje se u radu navodi i objašnjavaju izvori dohotka koji se oporezuju, a to su sljedeći izvori: dohodak od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugi dohodak. Prilikom primjene ove vrste poreza dolazimo do zaključka da spada među najsloženije oblike poreza i zahtjeva od države koja ih prikuplja da ima dobro educirane osobe i organizirane porezne uprave za prikupljanje poreza od strane stanovništva koje je radno aktivno. Od strane poreznih obveznika očekuje se da budu spremni na dobru suradnju i dužni su voditi dobro organizirani sustav evidencije podataka potrebnih za utvrđivanje poreza na dohodak. Prije samog kraja diplomskog rada navodi se primjer obračuna poreza na dohodak od samostalne djelatnosti i za primjer uzima se obveznik Marko Marković koji obavlja samostalnu djelatnosti i svojim radom je u sustavu poreza na dodanu vrijednost.

Ključne riječi: dohodak, porez na dohodak, računovodstvo, računovodstveno evidentiranje, porezne kartice i porezna uprava

11. Summary

The diploma's thesis "Income Taxation" explains what income is, the history of its first appearance in Europe and in the territory of the Republic of Croatia. It was a new tax that appeared at the end of the 18th century and at that time was an unknown phenomenon for most people, due to which it was necessary to determine the concept and definition of income itself. Today, after two centuries, there are numerous definitions and concepts that are related to income and cannot be the same in all countries. Income tax compared to other taxes is fair because a higher rate is paid by workers whose salaries are higher than workers who earn less and have a lower tax rate. On the other hand, its collection violates the privacy of citizens. I further list and explain the sources of taxable income, which are the following sources: income from self-employment, self-employment, property and property rights, capital and other income. When applying this type of tax, we come to the conclusion that it is one of the most complex forms of taxes and the necessary requirement of the states which collect them is to have well-educated people and organized tax administrations to collect taxes from the working population. Taxpayers are expected to be willing to cooperate well and are required to maintain a well-organized system of records of data needed to determine income tax. Before the very end of the diploma Thesis there is an example of calculating personal income tax given for the supposed taxpayer Marko Marković. This self-employed is in the value added tax system, taxpayer is taken as an example.

Keywords: income, income tax, accounting, accounting, tax cards and tax administration